Rapport om

levnadslöner och -inkomster i våra leveranskedjor

Lidl Sverige

Status 22.09.2026

Innehåll

Levnadsinkomst och levnadslön som en del av vår strategi för mänskliga rättigheter hos Lidl	**4**
Definition av Living Wage (LW)	**6**
Definition av Living Income (LI)	**11**
Våra projekt	**14**
Vårt engagemang i leveranskedjan för bananer	**16**
Living Wage-banan (LW)	17
Living Wage-allians med IDH i Belgien (LW)	28
Living Wage-allians med IDH i Storbritannien (LW)	29
Engagemang i programmet ”decent remuneration” (LW)	30
Vårt engagemang i leveranskedjan för kakao	**31**
Living Income-chokladkaka (LI)	32
Vårt engagemang i leveranskedjan för kaffe	**35**
Way To Go-kaffe från Honduras (LI)	36
SASI Einzelhandels-Arbeitsgruppe Kaffee (LI)	37
Vårt engagemang i leveranskedjan för cashewnötter	**38**
Way To Go-cashewnötter – Värdeskapande i Tanzania (LI)	39
Vårt engagemang i leveranskedjan för te	**40**
Way To Go-te – Vår pionjärroll i Kenya (LI)	41
Vårt engagemang i leveranskedjan för textiler	**42**
Lidls engagemang i branschalliansen ACT (LW)	43
Insikter och utblick	**46**
Ordlista	**53**
Bildkällor	57

Inledning

Levnadsinkomst och levnadslön som en del av vår strategi för mänskliga rättigheter hos Lidl

Lidl tar ansvaret för respekten av mänskliga rättigheter i leveranskedjan på största allvar. ”Agera rättvist” är ett av fem åtgärdsområden i vår internationella CSR-strategi. (Policy Mänskliga Rättigheter) Genom ett riktat engagemang för bättre arbetsrättsliga standarder och värdigare arbetsvillkor vill vi initiera förbättringar i vår värdekedja uppströms.

Vårt arbete med tillbörlig aktsamhet avseende mänskliga rättigheter utgör den grund som krävs. Det inkluderar omfattande riskbedömningar, riktade konsekvensbedömningar, riskbaserade hållbarhetscertifieringar och sociala revisioner, gemensamma projekt och partnerskap med civilsamhällets organisationer samt åtagandet att inrätta en klagomålsmekanism. (Policy Mänskliga Rättigheter)

Den uppförandekod som utvecklats gemensamt av företagen i Schwarz-gruppen utgör grunden för vårt företagsansvar. Den definierar grundläggande principer för samarbetet med våra affärspartners, där skyddet av mänskliga rättigheter står i centrum tillsammans med hänsynen till miljöaspekter.

En del av dessa principer innehåller bindande minimikrav avseende löner och arbetstider. Vi har under många år integrerat vår uppförandekod i förhandlingar med våra affärspartner, för att säkerställa att de efterlever våra sociala och miljömässiga standarder.

Vi förstår vår skyldighet att iaktta tillbörlig aktsamhet som ett aktivt mandat längs hela värdekedjan, och arbetar för att säkerställa att våra omedelbara affärspartners på ett adekvat sätt tar itu med dessa principer längs leveranskedjan. På så sätt strävar vi efter att effektivt förbättra levnadsförhållandena i våra produkters ursprungsländer.

Rättvis handel börjar med rättvisa villkor för alla människor i vår värdekedja. På Lidl anser vi att lagstadgade minimilöner samt intäkterna från odling av jordbruksråvaror ofta är otillräckliga för att trygga försörjningen för arbetstagare, småbrukare och deras familjer, eller för att klara oförutsedda utgifter.

Denna ekonomiska utsatthet är långt mer än bara ett rent ekonomiskt problem: En utebliven levnadsinkomst eller en otillräcklig lön är ofta den bakomliggande orsaken till allvarliga människorättskränkningar i globala leveranskedjor. Systematiska övergrepp som barnarbete, tvångsarbete eller könsdiskriminering är ofta ett direkt resultat av arbetarnas och småbrukarnas fattigdom. Därför fokuserar vi på att främja levnadslöner och levnadsinkomster, för att stärka skyddet av de mänskliga rättigheterna i våra globala värdekedjor.

Vårt mål är att sluta gapet till levnadslöner och levnadsinkomster i våra leveranskedjor proportionellt i förhållande till vår inköpsvolym.

Definition av Living Wage (LW)

En **levnadslön (Living Wage)** är en materiell mänsklig rättighet (artikel 23.3 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna):[1]

”Var och en som arbetar har rätt till en rättvis och tillfredsställande ersättning som ger honom eller henne och hans eller hennes familj en människovärdig tillvaro och som vid behov kan kompletteras med andra medel för socialt skydd.”

Ett existensminimum beräknas initialt genom att beräkna kostnaderna för en enkel men värdig livsstil i en viss region. Detta inkluderar livsmedel, boende, utbildning, hälsovård, transport, kläder och övriga väsentliga behov för familjen, inklusive beredskap för oväntade händelser.

Levnadslön (definierad av Global Living Wage Coalition, GLWC):[2]
”Den ersättning som en arbetstagare på en viss plats får för en normal arbetsvecka, vilken är tillräcklig för att ge arbetstagaren och dennes familj en värdig levnadsstandard.”

Elementen i en värdig levnadsstandard omfattar bland annat:

- Boende och kläder
- Näringsrik kost
- Besparingar för nödsituationer och social trygghet.

Levnadslönerna varierar från land till land och till och med från region till region inom ett land, på grund av skillnader i levnadskostnader.

---

[1] Deutsche Gesellschaft für die Vereinten Nationen e.V.; Die Allgemeine Erklärung der Menschenrechte [Allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna]
[2] Global Living Wage Coalition

Beräkning Living Wage

Monetär grund för ett värdigt liv för en familj

\+ Livsmedel
\+ Boende
\+ Grundläggande behov
\+ Oförutsedda händelser

=

Kostnader

\+ Antal förvärvsarbetare per familj

=

Netto Living Wage

\+ Löneavdrag och skatter

=

Brutto Living Wage

De exakta kostnaderna återspeglas i priset på lokala produkter, såsom till exempel baslivsmedel, barnkläder och skolmaterial. Det är viktigt att anpassa dessa referenskomponenter noggrant till lokala förhållanden, för att återspegla den verkliga situationen på den här platsen. Detta beror på att referensvärdena inte bara varierar från land till land, utan också från region till region inom ett land.

De totala kostnaderna för en familj divideras sedan med antalet förvärvsarbetande vuxna. Detta värde anger den nödvändiga lönen för en anställd, dvs. den nettoinkomst som krävs för att täcka levnadskostnaderna i en viss region under en månad. Skatter och avdrag läggs sedan till den här nettolönen för att återspegla de fullständiga kostnaderna.[3]

Olika organisationer använder olika metodologiska tillvägagångssätt för att fastställa riktmärken för levnadslöner. Bland de centrala aktörerna finns exempelvis Anker Research Institute (ARI), Fair Wage Network, Wage Indicator Foundation Network och Asian Floor Wage Alliance (AFWA). Differensen mellan den faktiskt utbetalda lönen och det beräknade riktvärdet för en levnadslön kallas lönegap eller Living Wage Gap.

För att identifiera Living Wage Gaps i de egna leveranskedjorna behöver Lidl tillförlitliga uppgifter om de anställdas löner samt lands- och regionsspecifika riktmärken för Living Wage.

Lidl har därför i flera år arbetat med den ideella organisationen IDH. IDH stöder företag med bland annat praktiska instrument för att mäta Living Wage-gapet. De använder Living Wage Benchmarks beräknade av Anker Research Institute (ARI) (Anker-metoden, se ”Insamling av dataunderlag” på s. 9) för att fastställa levnadslöner (Living Wages) som grund för utvecklingen av sin IDH Salary Matrix (IDH lönematris). Denna matris har fått globalt erkännande. Den består av två huvudkomponenter: För det första fastställandet av den faktiska utbetalda lönen och för det andra bedömningen av i vilken utsträckning en levnadslön betalas till arbetstagarna på grundval av Anker-riktmärket och de faktiska löneuppgifterna. Lidl använder till exempel IDH Salary Matrix och därmed Anker-riktmärket för levnadslöner för sitt Living Wage-projekt i bananleveranskedjan.

IDH Salary Matrix har blivit marknadsstandard för odlingar av råvaror som banan, te, snittblommor och kaffe och används av återförsäljare över hela världen för att upprätthålla lönetransparens i sina värdekedjor. Verktyget justeras årligen till de senaste riktmärkena för levnadslöner och speglar därför löneläget i de länder som avses.

[3] Global Living Wage Coalition: The Anker Methodology for Estimating a Living Wage

Insamling av dataunderlag

Olika aktörer har utvecklat metoder för att beräkna levnadslöner. **Anker-metoden** från Global Living Wage Coalition är särskilt relevant här. Fyra centrala aspekter beaktas vid beräkningen:

Intressentdialog

Institutioner och civilsamhällets organisationer, såsom fackföreningar, är involverade i processen för att öka trovärdigheten och acceptansen hos intressenterna.

Insamling av sekundärdata om levnadskostnader

En detaljerad dokumentation och analys av de verkliga kostnaderna; till detta hör en kritisk utvärdering av tillgängliga sekundärdata (pressmeddelanden, information från icke-statliga organisationer osv.) och vid behov justeringar av dessa data.

Insamling av boendekostnader

Bostadskostnaderna beräknas enligt internationella och nationella standarder för adekvat boende.

Beräkning av Living Wage Benchmark

Kombination av aktuella lokala data (livsmedelspriser, utbildning-hälsa-, transportkostnader osv.) och tillgängliga sekundärdata för att ha råd med väsentligheter.

IDH the Sustainable Trade Initiative

IDH är en global organisation som verkar i skärningspunkten mellan jordbruk och marknad. Organisationens mål är att förändra jordbruksmarknaderna på ett sådant sätt att hållbara försörjningsmöjligheter, långsiktig försörjningstrygghet och en permanent resilient miljö skapas. IDH samlar intressenter, mobiliserar investeringar och bidrar till utformningen av krissäkra livsmedelssystem.[4]

[4] IDH – the Sustainable Trade Initiative: About IDH

Olika landsspecifika ersättningssystem kan också integreras i beräkningen. Utöver fasta löner kan bonusar och naturaförmåner beaktas. Eftersom informationen i IDH Salary Matrix rapporteras av producenterna själva arbetar Lidl exempelvis även med externa verifieringar (Third-Party Verification) för Living Wage-banan, för att säkerställa att beräkningarna av levnadslönerna är så korrekta som möjligt.

För att effektivt sluta de identifierade lönegapen (Living Wage Gaps) i leveranskedjorna används olika strategiska tillvägagångssätt. Eftersom det inte finns någon universallösning krävs riktade åtgärder beroende på situationen – till exempel genom en kombination av kortsiktiga akuta åtgärder och långsiktiga strukturella förändringar. De viktigaste påverkansfaktorerna kan sammanfattas enligt följande:

Living Wage-premier (Living Wage Premiums)
Ett direkt sätt att sluta lönegapen är att betala ut premier. Detta kan göras genom riktade bonusutbetalningar, löneökningar eller naturaförmåner (In-Kind-Benefits), såsom matkuponger. Den avgörande fördelen med det här tillvägagångssättet ligger i den snabba effekten för de anställda när de nödvändiga uppgifterna har beräknats och processerna i leveranskedjan har etablerats. Säkerställandet av en korrekt utbetalning i ursprungslandet kräver samtidigt en exakt databas och är förknippat med en hög administrativ börda, vilket gör en bred uppskalning till en komplex uppgift.

Kollektiva förhandlingar och social dialog (Collective Bargaining)
Detta tillvägagångssätt bygger på förankring av levnadslöner i kollektivavtal. Det är ett särskilt hållbart och systematiskt tillvägagångssätt. Det skapar permanenta strukturer och stärker fackföreningarnas egenmakt. Istället för ”top-down”-krav skapas lösningar genom förhandlingar på lika villkor mellan arbetsgivare och arbetstagare, vilket ökar trovärdigheten och acceptansen. Men eftersom många leveranskedjor saknar stabila fackliga strukturer är etableringen av en fungerande social dialog tidskrävande och utgör inte någon ”quick win”. Dessutom måste man ta hänsyn till företagens konkurrenskraft trots stigande lönekostnader.

Justering av inköpspraxis (Ring-Fencing)
Andelen arbetskraftskostnader skyddas genom beräkning av inköpspriser, vilka uttryckligen täcker arbetskraftskostnader på grundval av levnadslöner. I denna så kallade ”Ring-Fencing” betraktas lönekostnadsandelen i köpeskillingen isolerat och sätts som icke förhandlingsbar i prisförhandlingar. Detta säkerställer att Living Wage förblir förankrad i kärnverksamheten och därmed skyddas mot det allmänna pristrycket. Genomförandet av denna princip kräver dock en utomordentligt hög grad av transparens och en detaljerad uppdelning av kostnadsberäkningarna, vilket är förknippat med en hög grad av beräkningskomplexitet och en motsvarande verifieringsinsats för både företaget och leverantörerna.

Definition av Living Income (LI)

En **levnadsinkomst (Living Income)** är– analogt med en levnadslön – nära kopplad till den mänskliga rätten till en adekvat levnadsstandard (artikel 25 i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna).[5] Medan lönerna fokuserar på anställda hänvisar levnadsinkomst till oberoende aktörer, i synnerhet småbrukare.

Levnadsinkomst (definierad av Living Income Community of Practice, LICOP):
”Den årliga nettoinkomsten som ett hushåll behöver på en viss plats för att ge en alla medlemmar av hushållet en värdig levnadsstandard.”[6]
Beståndsdelarna i en värdig levnadsstandard är identiska med dem i en levnadslön och inkluderar, men är inte begränsade till:

- Näringsrik kost och rent vatten;
- Boende och kläder;
- Utbildning, sjukvård och transport;
- Besparingar för oväntade händelser och social trygghet.

Fastställandet av en levnadsinkomst sker i två avgörande steg.[7] Först, som vid levnadslönen, beräknas riktmärket: Vilka kostnader har ett hushåll i en viss region för att tillgodose de grundläggande behoven? Detta riktmärke fungerar som målvärde och samlas, som redan nämnts, ofta in enligt Anker Research Institutes (ARI) Anker-metodik [8] för att korrekt återspegla lokala prisrealiteter (t.ex. för livsmedel och skolmaterial)

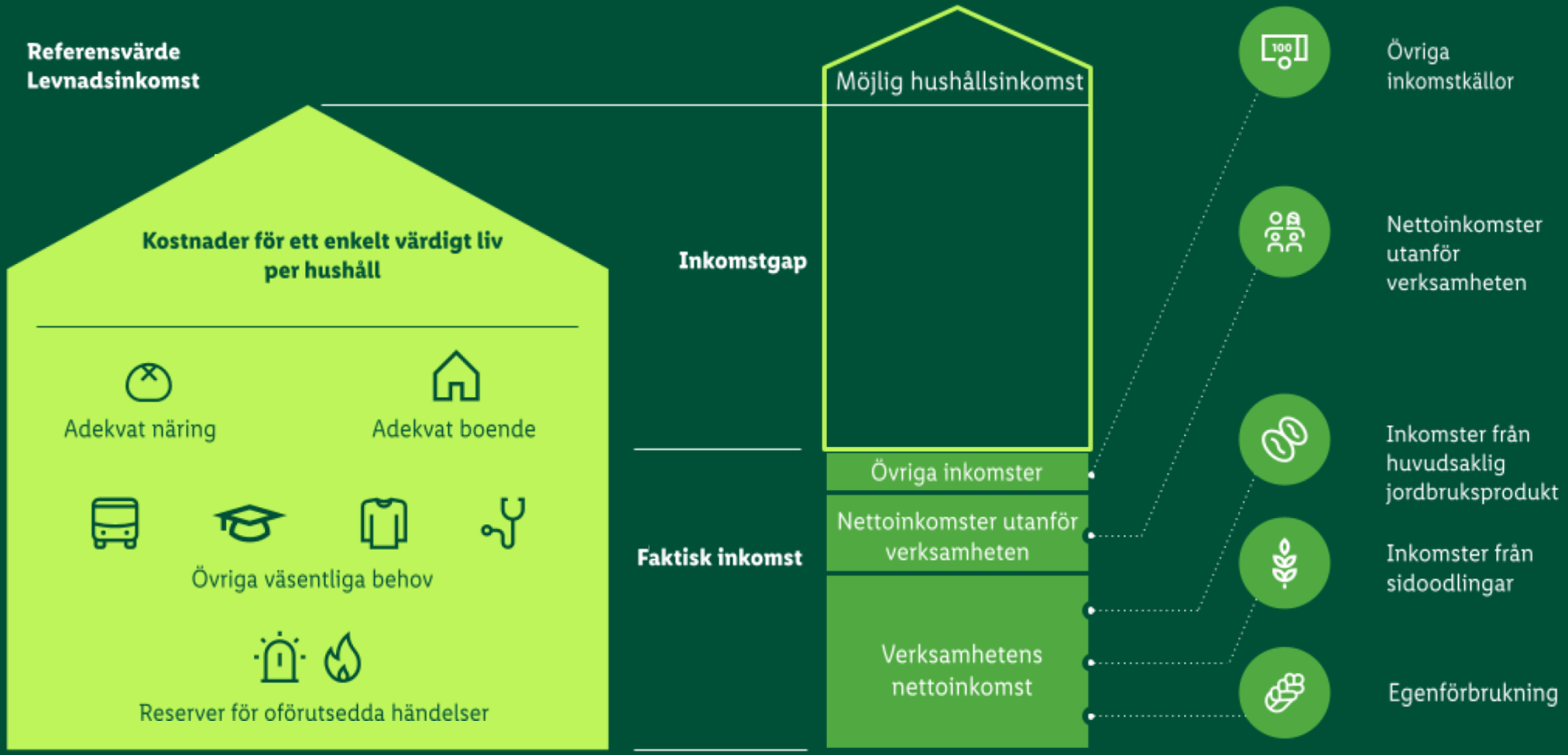
I det andra steget fastställs den faktiska hushållsinkomsten. När det gäller småbrukare kommer denna ofta från olika källor:

- Intäkter från försäljning av huvudgrödan (t.ex. kakao eller kaffe) minus produktionskostnader (frön, gödselmedel, utrustning).
- Inkomster från andra jordbruksprodukter samt sekundära aktiviteter utanför jordbruket.
- Värdet av egen konsumtion (livsmedel från egen odling).

[5] Jfr Förenta Nationerna (FN): Allgemeine Erklärung der Menschenrechte, Art. 25 Abs. 1 [Allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, artikel 25.1]
[6] Jfr Living Income Community of Practice (LICOP): The Concept of Living Income
[7] Jfr Living Income Community of Practice (LICOP): Measuring Living Income
[8] Jfr Anker Research Institute: Anker Living Wage and Living Income Reference Values

Fastställande Living Income

En översikt

Skillnaden mellan denna nettoinkomst och det regionala riktmärket kallas inkomstgapet (Income Gap).

För att systematiskt sluta detta gap krävs en omfattande blandning av ekonomiska, agronomiska och strukturella påverkansfaktorer som går utöver selektiva prisjusteringar:

Prissättning och överföringsbetalningar
Ett centralt instrument är Living Income Reference Price (LIRP).[9] Detta beräknade referenspris anger vilket pris producenterna måste få per kilo råvara för att ett hushåll med en realistisk verksamhetsstorlek och hållbar avkastning ska kunna uppnå en levnadsinkomst. Detta kompletteras av flexibla direktbetalningar och premier (t.ex. Fairtrade-premie) samt nedre prisgränser (t.ex. Fairtrade-minimipris), som skyddar mot extrema marknadsfluktuationer.

[9] Jfr Fairtrade International: Fairtrade Living Income Reference Price (LIRP)

Produktivitet och professionalisering
Genom utbildning i Good Agricultural Practices (GAP) och genom tillgång till insatsvaror av hög kvalitet ökas avkastningen på den befintliga arealen. Detta sänker de relativa produktionskostnaderna och hjälper jordbrukarna att driva sin verksamhet som vinstdrivande företag.

Kostnadsminskning och risksäkring
Användningen av jordbruksförsäkringar mot extrema väderförhållanden och tillgången till förmånliga krediter skyddar inkomsten mot oförutsedda förluster och förhindrar skuldsättning som hotar försörjningen.

Diversifiering av inkomstkällor
För att minska beroendet av en enda råvara uppmuntras diversifiering – både på gården genom odling av ytterligare grödor och utanför gården genom hantverksmässiga eller serviceinriktade sekundära aktiviteter.

Strukturella mekanismer och samarbete
Att stärka kooperativen ökar producenternas förhandlingsstyrka och skapar stordriftsfördelar. Dessutom säkerställer ökad transparens i leveranskedjan genom digital spårbarhet att pristillägg når hushållen direkt utan förluster.

Som en del av projekt som Living Income-chokladkakor eller vårt Way To Go-kaffe tillämpar vi dessa teoretiska modeller i praktiken. Målet är att på ett hållbart sätt förbättra inkomstsituationen för småbrukarna i våra leveranskedjor. Genom att betala prispåslag baserat på Living Income Reference Price, samt ett riktat stöd till lokalt värdeskapande, ger vi ett mätbart bidrag för att sluta inkomstgapet.

Våra projekt

Vårt engagemang i korthet
Att sluta inkomst- och löneklyftorna i globala leveranskedjor är en komplex utmaning.

På Lidl möter vi denna utmaning med holistiska projektstrategier som är inriktade på de specifika behoven i respektive värdekedja för att uppnå effektiva förbättringar på plats.

Råvara/vara	Program	Målsättning	Start av medlemskap/ projekt
Banan	Living Wage-banan	Vi sluter det Lidl-proportionella lönegapet för anställda på bananplantager som levererar till Lidl i Tyskland, Österrike, Belgien, Nederländerna, Danmark, Schweiz och Storbritannien.	2022
	IDH Retail Commitment Belgien		2022
	IDH Retail Commitment Storbritannien		2023
	Decent Remuneration (Banana Link)	Genom rättvisa producentpriser och stabil social dialog bidrar vi till att uppnå levnadslöner i Elfenbenskustens banansektor.	2020
Kakao	Living Income-chokladkaka	Vi sluter inkomstgapet för odlarna för de volymer av chokladkakor som vi köper in i Tyskland, Österrike, Belgien, Nederländerna och Luxemburg. Dessutom finansierar vi åtgärder för att öka produktiviteten och diversifiera inkomsterna för kakaoodlande familjer.	2026
Kaffe	SASI Einzelhandel-Arbeitsgruppe	Vi driver på en effektiv förändring i den globala kaffesektorn och bidrar till att kaffeodlarna uppnår sina levnadsinkomster på lång sikt.	2023
Kaffe, Cashewnötter, Te	Way To Go	Tillsammans med Fairtrade har vi utvecklat Way To Go-konceptet för att säkra småbrukarnas inkomster i Lidls livsmedelskedjor och förbättra dem mot en levnadsinkomst.	Kaffe (2022) Cashewnötter (2022) Te (2026)
Textil	ACT	Som ACT-medlem stöder vi genomförandet av branschövergripande kollektivavtal för textilindustrin i de producerande länderna. De löner som förhandlas fram inom detta ramverk stöds av en ansvarsfull inköpspraxis.	2019

Vårt engagemang i leveranskedjan för bananer

Living Wage-banan (LW)

Som den första återförsäljaren i Tyskland slöt Lidl 2023, tillsammans med sina leverantörer, lönegapet för plantagearbetare i vår bananleveranskedja. Sedan dess har vi konsekvent följt den här vägen tillsammans.

”Agera rättvist” är ett centralt fokus för oss. Med projektet visar vi konkreta lösningar för att säkra försörjningen för plantagearbetare inom banansektorn. Vi kommer att fortsätta att följa denna väg konsekvent i framtiden, i odlarnas och de anställdas intresse. Som pionjär hoppas vi ha satt en ambitiös branschstandard på lång sikt tillsammans med våra partners FLOCERT och IDH.

Stefan Haensel
Head of Quality & Sustainability, Senior Vice President at Lidl Stiftung & Co. KG

Bakgrund

För att utveckla vår strategi för levnadslöner genomförde vi först en riskanalys som uttryckligen täckte hela vårt produktsortiment, för att identifiera eventuella risker för de mänskliga rättigheterna. (HRPR) Analysen visade att inom frukt- och grönsaker är tropiska frukter förknippade med en särskilt hög risk för underbetalning.

Bananer är den mest sålda tropiska frukten på Lidl i Tyskland. Därför genomförde Lidl i Tyskland 2021 en Human Rights Impact Assessment (HRIA) i den colombianska bananleveranskedjan – en process för att identifiera risker för mänskliga rättigheter för att få en bättre förståelse för utmaningarna i leveranskedjan. Under denna fördjupade riskanalys identifierades, förutom könsdiskriminering och bristande efterlevnad av arbetsmiljöåtgärder, underbetalning av plantagearbetare som en betydande risk.

Underbetalning i bananleveranskedjan är en stor utmaning och medför också en risk för ytterligare kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Aktuella undersökningar visar att plantagearbetare ofta inte tjänar tillräckligt för att ge sig själva och sina familjer en adekvat levnadsstandard. Omkring 80 procent av de människor som lever i extrem fattigdom bor på landsbygden, och två tredjedelar av dem arbetar i leveranskedjor inom jordbruket. Underbetalning kan ofta leda till barn- och tvångsarbete.[10]

För att motverka detta satte Lidl i Tyskland i maj 2022 som första tyska detaljhandelskedja upp målet att sluta lönegapet till en levnadslön på alla bananplantager som Lidl köper in från, beräknat utifrån Lidls inköpsvolym.
Detta gäller hela banansortimentet i Tyskland. Denna åtgärd styrs centralt av Lidl Stiftung & Co. KG.

Som en av de största Fairtrade-partnerna i Tyskland har Lidl under många år erbjudit ett urval av ekologiska Fairtrade-bananer och Fairtrade-bananer. Förutom försäljningspriset får Fairtrade-certifierade organisationer i odlingsländerna för Fairtrade-bananer Fairtrade-premien, som förvaltas gemensamt och används för sociala, miljömässiga och ekonomiska utvecklingsprojekt.

[10] Officiellt FN-dokument om Ekonomiska och finansiella kommitténs möte; baserat på data från Världsbanken och FAO

Lidls årliga Living Wage Banan-cykel genomförs oberoende av certifiering och gäller därför både Fairtrade-bananssortimentet och Rainforest Alliance-certifierade bananer.

Räckvidd och påverkan av vår Living Wage-bananprocess.
Vår Living Wage-banan kommer från de fyra producentländerna Ecuador, Colombia, Guatemala och Dominikanska republiken. 2024 utvidgade Lidl sitt initiativ för levnadslöner inom banansektorn och har sedan dess försörjt den tyska marknaden samt marknaderna i Österrike, Schweiz, Belgien, Nederländerna och Danmark.

År 2025 kunde mer än 20 000 personer på 207 bananplantager i producentländerna dra nytta av vårt engagemang.

Arbetare Cana Group
Dominikanska republiken

”Vi är mycket nöjda med stödet. Vi ser redan fram emot nästa bonus.”

”Vi gillar verkligen bonusen! Den är till stor hjälp. Nu kan vi räkna med den för att göra vår matinköp.”

Gloria Marín
Las Delicias gård, Unibán Magdale

”Jag talar med glädje för hela teamet om att bonusen är en stor välsignelse för oss alla. Jag tackar er av hela mitt hjärta.”

Metodik

2022 arbetade Lidl med alla berörda affärspartners och Fairtrade-certifieraren FLOCERT för att utveckla ett testförfarande för de data som angavs i IDH Salary Matrix. Detta säkerställer att plantagearbetarna får rätt utbetalning av levnadslönen (Lidl-andelen), vilket möjliggörs av Lidls årliga process tillsammans med dess affärspartners. Sedan slutet av 2024 har processen inom området fjärrdataverifiering och övergripande samordning också stötts av For Impact.

Processen består i huvudsak av fyra steg:

1. Utbildning
Det första steget är att utbilda alla relevanta affärspartner, deras leverantörer uppströms och producenterna i tillämpningen av IDH Salary Matrix. Detta säkerställer att den befintliga lönerealiteten kartläggs så exakt som möjligt. Detta möjliggörs genom stöd från IDH.

2. Datainsamling
De data som behövs för att beräkna lönegapet och premietillägget dokumenteras i IDH Salary Matrix och görs tillgängliga för Lidl av producenterna.

3. Dataverifiering
Alla producenters data kontrolleras först på distans. De efterföljande revisionerna på plats utförs av utbildade FLOCERT-revisorer på plantager som väljs på riskbaserad basis av en extern tjänsteleverantör och Lidl. Dessa revisioner säkerställer att plantageoperatörernas löneuppgifter är kompletta, konsekventa och korrekta. Som en del av revisionen jämförs dokumenten manuellt med de löneuppgifter som finns på plantagerna.

4. Utbetalning
Lidls andel av lönegapet och premietillägget för levnadslönen beräknas specifikt för de berörda plantagerna och producenterna. Producenterna och leverantörerna väljer och implementerar sedan lämpliga betalningsmetoder för att sluta Lidls andel av lönegapet.

För ett urval producenter genomför Lidl en betalningsverifiering tillsammans med FLOCERT i den anslutande projektcykeln. Detta tillvägagångssätt används för att verifiera att rätt betalningar har gjorts på plats. Dessa granskningar fortsätter årligen och syftar till att täcka olika producenter varje år, för att skapa en trovärdig bas av verifierade producenter.

FLOCERT (oberoende testleverantör)
FLOCERT är en världsledande test- och certifieringstjänsteleverantör som erbjuder certifieringar för Fairtrade. Dessutom tillhandahåller FLOCERT ytterligare certifierings- och verifieringstjänster samt skräddarsydda hållbarhetslösningar för att främja rättvisa i den globala handeln.

[11] Källa: Flocert – Assuring Fairness

Årlig processcykel
för att sluta Lidls andel av lönegapet

Utbildning

Kick-off med leverantörerna

Utbildning med nya producenter

Årlig granskning av leverantörskontrakt

Datainsamling

Fylla i IDH Salary Matrix

Överföring av data

Utbetalning

Utveckling av en handlingsplan för att sluta Lidls andel av lönegapet genom producenterna

Aktivt slutande av Lidls andel av lönegapet

Dataverifiering

Desktop-dataverifiering

Genomförande av revisioner på plantagerna för verifiering av data och utbetalning till arbetarna

Fylla i Voluntary Sustaining

[1]För Fairtrade-certifierade bananer ligger minimilönen på minst 70 % av en befintlig nettolön. Den lagstadgade minimilönen gäller inte för jordbrukssektorn i alla länder.

Utmaningar och lösningar

Vi kunde effektivt hantera de utmaningar som vi stötte på under projektets gång genom ett konstruktivt samarbete med våra partners:

Utmaning	Lösning
Förändring av leveranskedjan	
Trots Lidls kontinuerliga ansträngningar att etablera långsiktiga relationer i leveranskedjorna förblir dessa väldigt dynamiska och påverkas strukturellt av olika faktorer. Detta visas med hjälp av två exempel: 1. 2022 påverkade klimatförändringsrelaterade skördebortfall och naturkatastrofer som kraftiga regn och tropiska stormar tillgången på produkter i bananleveranskedjan. Som ett resultat ökade antalet plantager från 120 under räkenskapsåret 2022 till 200 under räkenskapsåret 2023, för att täcka bananvolymen för Lidl i Tyskland. 2. Under en cykel kan förändringar i affärsrelationer inträffa i enskilda fall, till exempel genom att gårdar säljs till nya ägare eller affärsrelationer avslutas.	1. 2022 behövde ny kapacitet byggas upp med kort varsel för att integrera de övriga 80 plantagerna i Living Wage-bananprojektet. Genom intensivt samarbete med affärspartners och FLOCERT kunde förändringarna i leveranskedjan 2022–2023 dämpas. De nya plantagerna integrerades i projektet och nödvändig kapacitet för att fylla i IDH-lönematrisen byggdes upp. Lidl integrerade de nya plantagerna i processen och FLOCERT verifierade datainsamlingen från nya plantager i den andra revisionscykeln. 2. Lidl diskuterar enskilda fall av förändringar i affärsrelationerna som leder till att samarbetet med respektive leverantör upphör. Syftet är att identifiera handlingsalternativ – till exempel att utesluta gården från den nuvarande processen om det berörda företaget inte har något intresse av ytterligare åtagande att sluta lönegapet retroaktivt.
Fastställande av korrekt lönereferensperiod	
Riktmärkena för levnadslöner kan endast fastställas för föregående år, eftersom ett helt kalenderår används för beräkningen. Endast på så vis kan faktorer som inflation samt förändringar i skatter och sociala avgifter beaktas på ett adekvat sätt. Detta innebär att levnadslöner endast kan betalas ut under året efter respektive referensperiod.	Lidl har utbildat sina affärspartners med avseende på korrekt dataperiod och har kommit överens med dem och producenterna om att eventuella lönegap alltid kommer att slutas retroaktivt för föregående kalenderår. Således enades man om en ständigt upprepad process för att säkerställa en permanent stängning av det Lidl-relaterade gapet, för att säkerställa en levnadslön i leveranskedjan för bananer.

Utmaning	Lösning
Exakt beräkning av Lidls andel av lönegapet	
IDH har i och med skapandet av lönematrisen lagt grunden för beräkningen av Living Wage Gaps. Beräkningssystemet beräknar lönegapet för hela plantagen, för enskilda arbetarkategorier, mätt mot den totala årliga bananvolymen som produceras av plantagerna. Lönegapet måste nu omräknas till kilopriset på bananer för att beräkna pristillägget för att sluta lönegapet. Detta system är användbart om ett företag erhåller 100 procent av volymen från plantagen. Bananplantager producerar dock ofta för ett stort antal kunder, vilka bär ansvaret för att sluta sina individuella lönegap, mätt med den inköpta volymen. Det procentuella prispåslag som måste täckas av Lidls motsvarande bananvolym, kunde inte beräknas med de verktyg som för närvarande finns tillgängliga på marknaden.	Sedan Living Wage-banancykeln påbörjades har Lidl arbetat med en kontinuerlig förbättring av den exakta beräkningen av Living Wage-premien samt med att öka effektiviteten i beräkningen. Under perioden 2023 till 2025 använde Lidl ett innovativt beräkningsverktyg utvecklat i samarbete med IDH, vilket kan användas för att exakt fastställa det ytterligare bidrag som krävs för att riktat sluta det Lidl-specifika lönegapet. Följande kärnfaktorer beaktas: ♦ De volymer som köpts av Lidl per plantage ♦ Landsspecifika skattesatser och sociala avgifter per plats ♦ Ytterligare projektkostnader på plats, till exempel för personalökningar ♦ Detaljerade beräkningar av gapet per plantage-, arbetarkategori- och individuell arbetstagarnivå ♦ Utbetalningsmodeller som är anpassade till nationella riktlinjer och lokala lönesystem ♦ Gränssnitt för direkt dataimport från IDH Salary Matrix Syftet med samarbetet med IDH är också att göra instrumentet tillgängligt för alla marknadsaktörer och att offentligt dela med sig av projektets erfarenheter, för att utveckla ett enhetligt tillvägagångssätt. Detta görs till exempel i samband med direkta konsultationer med IDH för att vidareutveckla dess onlineverktyg, samt genom att dela erfarenheter och utmaningar med Lidl i samband med Better Together-evenemangen, vilka leds av IDH och GIZ. Lidl deltar aktivt i optimeringen av IDH Salary Matrix samt kontrollpanelerna för att sluta återförsäljarspecifika lönegap. Från 2026 planeras det att använda dessa system helt istället för det tidigare separata verktyget.

Utmaning	Lösning
Förändring av plantagearbetskraften	
Många leveranskedjor inom jordbruket, inklusive leveranskedjor för bananer, är beroende av migrantarbetare och säsongsarbetare som inte arbetar kontinuerligt på en plantage eller inte återvänder till samma plantage följande år.	Det pristillägg som betalas fördelas mellan den nuvarande arbetskraften, eftersom fastställandet av migrantarbetare och säsongsarbetare från föregående år i de flesta fall inte är spårbart, i den mån de inte arbetar på samma plantage igen.
Utbetalning av Living Wage-premien	
Varje land och i vissa fall även enskilda regioner har vissa regler och lagar som reglerar hur löner ska betalas ut. Dessutom har varje plantage sitt eget lönesystem, som externa parter av förståeliga skäl inte ska göra några ingrepp i. Efter ingående research och samråd med marknadsaktörer och intressenter visade det sig att inget system ännu hade etablerats på marknaden som kunde garantera att betalningen av Living Wage-premien skulle nå plantagearbetarna.	Lidl har hittat och implementerat individuella lösningar tillsammans med sina leverantörer och producenter, beroende på den regionala kontexten och plantagernas behov. Dessa inkluderar för närvarande: ♦ Löneökningar ♦ Bonusar ♦ Icke-kontanta betalningar (t.ex. kuponger till lokala stormarknader) Lidl samlar in bevis från sina leverantörer om att ytterligare betalningar eller naturaförmåner faktiskt når arbetstagarna. Detta görs till exempel genom skriftliga bekräftelser (signaturer) från de anställda om de mottagna beloppen samt foton av individuella kuponger. För att FLOCERT ska kunna utföra verifieringen av utbetalningarna på plats kommer dessa data att överföras till FLOCERT tillsammans med annan information som krävs för verifieringen.

Utmaning	Lösning
Landsspecifika socialförsäkringssystem	
Vid beräkningen av Living Wage Benchmark tar Anker-metoden inte hänsyn till några arbetsgivarfinansierade sociala trygghetssystem – såsom det colombianska Cesantias (obligatoriska betalningar till en arbetslöshetskassa). Varje arbetsgivare betalar en årlig månadslön till fonden för varje arbetstagare, vilken arbetstagaren kan falla tillbaka på vid arbetslöshet. Det står också arbetstagaren fritt att ansöka om utbetalning, till exempel för att göra en förskottsbetalning för egendom. Dessa betalningar ingår för närvarande inte i Anker-metodiken, eftersom de är för framtida besparingar och inte täcker det dagliga underhållet. Eftersom kostnaderna bärs av arbetsgivaren undersöker internationella organisationer för närvarande om de ska inkluderas i beräkningen. I praktiken utesluter vissa arbetsgivare Cesantias som lönekomponent i Salary Matrix som används för att beräkna Living Wage Gap. Liknande sociala system som stöds av arbetsgivaren finns i många länder i Syd- och Centralamerika.	Lidl är i ständig kontakt med sina leverantörer och IDH, samt bananproducenterna, lokala fackföreningar och internationella organisationer i projektet, för att hitta lösningar på de regionala utmaningarna – till exempel merkostnaderna för plantagerna genom betalning av sociala avgifter som Cesantias – och för att främja dialog. Lidl följer kraven i Anker-metoden, men tar plantageägarnas verklighet på allvar. IDH själv publicerade ett positionspapper i april 2025, som rekommenderar att Cesantías inte tas med i beräkningen. För att plantager inte ska behöva beräkna Salary Matrix för olika marknadsaktörer både med och utan Cesantías fortsätter Lidl att ge producenterna valet att inkludera Cesantías tills det finns ett övergripande avtal inom sektorn.
Andra utmaningar och begränsningar	
Lönegapen per arbetare eller per plantage kan vara extremt små (t.ex. bara några cent per arbetare/plantage). Baserat på tidigare feedback från leveranskedjan kan utbetalningen av så låga bidrag till arbetstagare uppfattas negativt och skada arbetstagarnas motivation och plantagekänsla	I den mån lönegapen per plantage är mindre än 10 euro kommer Lidl att kontrollera med sina leverantörer enskilt om en betalning till arbetstagarna fortfarande är meningsfull. Helst bör detta också göras med hänsyn till feedback från plantageägare och arbetare. En bedömning av om exempelvis belopp på några cent ska betalas ut eller, som i detta specifika fall, inte betalas ut görs från fall till fall.

”Vi i IDH stöder marknadsaktörer i deras ansträngningar att sluta lönegap mot en levnadslön i deras leveranskedjor genom att sammanföra intressenter och förse dem med expertis, råd och verktyg.

Tillsammans med Lidl har vi utvecklat och testat ett verktyg som gör det möjligt att beräkna de frivilliga bidrag som krävs för att sluta gapet till levnadslöner för deras volymer samt identifiera möjliga utbetalningsmekanismer.

Såvitt vi vet var Lidl den första återförsäljaren som introducerade ett koncept för frivilliga bidrag som tillhandahåller en särskild fördelningsmekanism för arbetstagare hos alla sina bananleverantörer och -producenter. Det är fantastiskt för oss att arbeta med partners som Lidl som banar väg för sådana innovativa tillvägagångssätt.”

Jordy van Honk
Global Director on
Living Wage and
Living Income – IDH

Resultat

Genom de olika processtegen – att plantagerna fyller i IDH-lönematrisen, den externa verifieringen av korrekt datainsamling från alla plantager, stickprovskontroller av de beräknade lönegapen på plats genom FLOCERT-revisioner samt tillämpningen av det nya verktyget för beräkning av det Lidl-specifika lönegapet – kan Lidl beräkna och sluta sin exakta andel av lönegapet för den totala volymen, för varje enskild leverantör och för varje enskild plantage.

Detta skapar transparens om de kostnader som krävs för att sluta gapet till levnadslönen relaterat till Lidls inköpsvolymer (i DE, AT, CH, BE, NL, DK). Utvecklingen och piloteringen av verktyget har hjälpt Lidl, leverantörer och plantageägare att hitta nya lösningar för att effektivt sluta lönegapen på plantagerna.

Till exempel utvecklade en leverantör, tillsammans med plantager i Dominikanska republiken, den innovativa idén att sluta lönegap med hjälp av presentkort på lokala stormarknader. Stormarknaderna utfärdade presentkort till ett belopp motsvarande respektive Lidl-relaterat lönegap per arbetstagare. Dessa anpassades och digitaliserades med namn och anställningsnummer för att ge medarbetarna en överblick över hur mycket av deras budget som fortfarande är tillgänglig.

Detta mycket positiva exempel från Dominikanska republiken fungerade som en bästa praxis för andra affärspartners.

Sedan 2023 har alla leverantörer framgångsrikt integrerat IDH:s verktyg i bananleveranskedjan och processen för levnadslöner. Särskilda handlingsplaner för att sluta Lidls andel av lönegapet utvecklas och genomförs årligen. Dessutom utbildades alla leverantörer på grundval av erfarenheterna från pilotprojektet och verktyget som utvecklats med IDH.

Med slutandet av det Lidl-specifika lönegapet genom de lokalt definierade premierna har Lidl satt en ny marknadsstandard för betalningar till plantagemedarbetare inom banansektorn. Vi har genomfört denna process i nära samarbete med våra leverantörer och externa partners sedan 2023, där vi kontinuerligt arbetat med effektivitetsvinster och en användarvänlig design av processen.

Stefan Heine
Verkställande direktör Afrikanische Frucht-Compagnie GmbH

”Samarbetet i Living Wage-bananprojektet har under åren utvecklats till en fast standard i vårt partnerskap.

Tack vare samarbetet med Lidl, våra producenter och IDH är den exakta beräkningen av lönegap nu en väletablerad process. Vi har omsatt konceptets initiala komplexitet till effektiva operativa åtgärder.

Det som startade som ett pionjärarbete har nu blivit en framgångsrik rutin som vi kontinuerligt optimerar. Tillsammans med Lidl följer vi konsekvent den här vägen för att ge ny drivkraft till en framtidsorienterad, socialt ansvarsfull leveranskedja.”

Vittnesmål från en bananproducent från Dominikanska republiken:

”I slutet av 2021 fick vi för första gången höra talas om IDH-lönematrisen och Living Wage-projektet. I början var projektet ganska omfattande och rätt förvirrande. Men med hjälp av Lidl, IDH och vår tyska exportör har vi utvecklat en effektiv metod för att identifiera och sluta gapen mot en levnadslön. Det tog 24 månader att utveckla det här projektet, men nu har vi ett riktigt bra verktyg som gör att vi kan göra månadsbetalningar till arbetarna. Vi använder matkuponger från lokala stormarknader för att sluta gapet till levnadslönen baserat på Lidls inköpsvolym. Kupongerna ger ett mycket viktigt bidrag till att kompensera de månatliga utgifterna för en dominikansk familj. Särskilt familjer på landsbygden gynnas av detta. Vi har hittat ett mycket bra sätt att genomföra det.

Först letade vi efter de stormarknader som är mest tillgängliga för arbetstagarna. Vi hittade sedan en relevant återförsäljare som ville genomföra projektet med oss. Vi skapade sedan listor med namn och anställningsnummer på de personer som skulle få en kupong, inklusive det exakta beloppet i nivå med lönegapet. Återförsäljaren använde de här listorna för att skapa kupongerna, vilka vi sedan delade ut till arbetarna. Vi organiserade informationsevenemang där vi informerade arbetstagarna om fördelarna med kupongerna. Kupongerna delas ut till varje arbetstagare enskilt. De måste bekräfta att de tagit emot kupongen med en underskrift. Nu kan arbetarna helt enkelt lösa in kupongerna genom att visa upp dem i kassan tillsammans med sitt ID-kort. På så sätt kan vi se till att rätt person alltid löser in kupongen.”

Living Wage-allians med IDH i Belgien (IDH Retail Commitment Belgien) (LW)

Bakgrund

I slutet av 2022 gick Lidl Belgien samman med andra livsmedelsåterförsäljare som en del av en allians ledd av IDH för att göra ett gemensamt åtagande att sluta sitt eget proportionella lönegap på bananplantager i slutet av 2027. De deltagande livsmedelsåterförsäljarna står tillsammans för cirka 70 % av den totala bananvolymen på den belgiska marknaden.

Alliansen samarbetar kontinuerligt med andra marknadsaktörer för att säkerställa ett enhetligt tillvägagångssätt. Dessutom för alliansen dialog med andra relevanta intressenter – såsom producenter, leverantörer, certifierare och fackföreningar – i gemensamma multistakeholder-format.

Genomförande via Lidl Stiftungs Living Wage-bananprojekt

Lidls andel av lönegapen för den belgiska marknaden sluts som en del av Lidl Stiftungs årscykel på bananplantagerna.

Bananvolymerna **för den belgiska marknaden för Lidl** har täckts av Lidl Stiftungs Living Wage-bananprojekt sedan 2024, varigenom Lidl Belgien nådde det nationella åtagandet redan 3 år före den gemensamt fastställda tidsfristen och har fortsatt årligen sedan dess.

I början av året skickar producenterna in sina löneuppgifter till Lidl med hjälp av IDH Salary Matrix. Dessa data verifieras först digitalt (distans) och sedan riskbaserat genom stickprovskontroller på plats.

Samtidigt kontrollerar granskningarna på plats de frivilliga bidragen från föregående år på ett urval plantager. Under hela testprocessen har producenterna möjlighet att göra korrigeringar innan Lidls andel av lönegapen slutgiltigt fastställs på plantagenivå. I det sista steget genomförs slutandet av lönegapet och insamlingen av motsvarande bevis tillsammans med leverantörerna.

För mer information om Lidl Stiftungs Living Wage-bananprojekt, metoden som använts och resultaten, se sidorna 17–27.

Den belgiska arbetsgruppen rapporterar via IDH på följande länk årligen offentligt om sina framsteg.

Living Wage-allians med IDH i Storbritannien (IDH Retail Commitment GB) (LW)

Bakgrund

Storbritannien står för fyra procent av den globala bananimporten; de brittiska konsumenterna konsumerar över 8 miljarder bananer årligen. Dessa kommer främst från länderna i Central- och Sydamerika samt Västafrika, där data visar att arbetstagare inte alltid tjänar en levnadslön.[12]

I mars 2023 undertecknade Lidl Storbritannien därför ett nationellt åtagande från den brittiska detaljhandeln om levnadslöner. Det centrala målet är att alla arbetare i bananleveranskedjan ska få en levnadslön i slutet av 2027.

Metodik

För att säkerställa efterlevnad av denna skyldighet följer Lidl Storbritannien IDH Roadmap on Living Wages och använder IDH Salary Matrix för att samla in löneuppgifter från producenterna och beräkna löneskillnader. Som en del av den nationella koalitionen arbetar Lidl Storbritannien nära samman med leverantörer, producenter samt viktiga icke-statliga organisationer, certifierare och fackföreningar för att gemensamt förstå och ta itu med viktiga utmaningar.

2024 meddelade Lidl Storbritannien att alla nationella bananleverantörer skulle ingå i Lidl Storbritanniens Living Wage-bananprojekt – baserat på Lidls framgångsrika pilotprojekt i Tyskland från 2022, vilket också har genomförts i Belgien, Nederländerna, Schweiz, Österrike och Danmark sedan 2024.

Resultat

I nära samarbete med IDH testade Lidl Storbritannien en ny plattform för att beräkna de totala frivilliga tilläggsavgifterna baserat på Salary Matrix och kvantitetsdata. Dessutom har en distributionsmall utvecklats för att hjälpa leverantörer och odlare att kanalisera dessa belopp till gårdar och arbetare över hela leverantörsbasen. Sedan 2026 har denna plattform integrerats i Salary Matrix som ett tillägg och är tillgänglig för alla intresserade återförsäljare.

Lidl Storbritannien tar på sig en pionjärroll: Slutandet av lönegapen i den egna leveranskedjan – baserat på de inköpta kvantiteterna – sker redan före tidsplanen för det brittiska branschåtagandet. Med den första utbetalningen av frivilliga pristillägg (Voluntary Contributions) 2026 gjordes ett betydande bidrag till att säkerställa arbetstagarnas försörjning på lång sikt.

Vårt engagemang i Living Wage-alliansen med IDH:
”I egenskap av koalition av brittiska återförsäljare kommer vi att arbeta för att se till att arbetarna i våra bananleveranskedjor får en levnadslön i slutet av 2027. När det är möjligt kommer vi att göra snabbare framsteg.”[13]

[12] The Guardian: Banana pricing: the unsustainable nature of the UK's favourite fruit
[13] idhsustainabletrade: UK Retailer Commitment

Engagemang i Banana Links program ”decent remuneration” (LW)

Bakgrund

Elfenbenskusten är ledande afrikansk exportör av bananer till Europeiska unionen. För att effektivt förbättra levnadsvillkoren för de cirka 13 500 arbetstagarna i den här sektorn har Lidl Frankrike sedan 2020 stött programmet för ”Decent remuneration” (adekvat ersättning) för den brittiska icke-statliga organisationen Banana Link.

Åtagandet syftar till att trygga levnadslöner genom rättvisa producentpriser och en stabil social dialog. Detta tillvägagångssätt följer principen i de ”Three Decencies” att adekvata priser på producentnivå utgör den nödvändiga grunden för rättvisa löner samt anständiga arbets- och levnadsvillkor.

Metodik

Genomförandet av detta initiativ krävde att betydande strukturella hinder övervanns genom riktade åtgärder:

- **Minskning av ojämlikhet mellan könen:** Med hänsyn till kvinnliga arbetstagares ökade utsatthet anordnades särskilda workshoppar för att stärka deras kompetens i löneförhandlingar och åtgärda det könsrelaterade lönegapet (Gender Pay Gap).
- **Förstärkning av den sociala dialogen**: Genom grundandet av den nationella branschorganisationen FETBACI[14] 2023 lyckades initiativet samla de tidigare nästan 20 självständigt verksamma fackföreningarna till en legitim förhandlingspartner.
- **Rättvisa i värdekedjan:** Programmet tar itu med den strukturella obalansen, där afrikanska arbetare vanligtvis bara får cirka 5–9 % av det slutliga försäljningsvärdet, genom att etablera en samarbetsprocess för ”adekvata priser” som säkerställer att löneförbättringar finansieras effektivt och stöds av alla intressenter i värdekedjan.
- **Transparens och datavalidering:** I samarbete med forskningsinstitutet CIRES[15] möjliggjorde initiativet insamling och vetenskaplig validering av faktiska löneuppgifter på gårdsnivå. Denna robusta databas är nu en oumbärlig grund för rättvisa förhandlingar.

Resultat

En avgörande framgång uppnåddes den 26 september 2024: De fyra största exportföretagen (över 98 % exportvolym) undertecknade en stadga med FETBACI som banar väg för ett första nationellt kollektivavtal 2026.

Denna omvandling möjliggörs av synergin mellan arbetsmarknadens parter: Programmet finansieras av IDH och europeiska återförsäljare (förutom Lidl Frankrike, inklusive Tesco och Carrefour) och kombinerar expertisen hos Banana Link och internationella organisationer som Internationella Unionen för livsmedels-, njutningsmedels-, och lantarbetareförbund samt förbund inom hotell- och restaurangbranschen (IUL) och AFRUIBANA [16].

[14] FETBACI står för Federation of unions of all banana-producing companies in Côte d 'Ivoire
[15] CIRES står för Ivorian Center for Economic and Social Research
[16] AFRUIBANA är den panafrikanska paraplyorganisationen för fruktproducenter och -exportörer

Vårt engagemang i leveranskedjan för kakao

Living Income-chokladkaka (LI)

Bakgrund

Uppskalning från pionjärprojekt till ny standard

På Lidl har vi varit engagerade i rättvisare villkor inom kakaosektorn i över ett decennium. Redan 2014 var vi en av de första partnerna som gick med i Fairtrade-råvaruprogrammet med ett framåtblickande tillvägagångssätt för rättvis anskaffning av vår kärningrediens kakao. Denna ambition återspeglas i hela vår leveranskedja: Sedan 2017 har kakaon från våra egna varumärken certifierats till 100 procent. Sedan 2022 har våra chokladkakor i det fasta sortimentet enbart Fairtrade- eller Fairtrade-råvarumärket.

En avgörande framgångsfaktor är vårt nära samarbete med Fairtrade: Insikter från vårt eget varumärke Way To Go, som har implementerats i samarbete med Fairtrade och kooperativ i Ghana sedan 2020, har införlivats i den fortsatta utvecklingen av Living-Income-metoden. Det nya Living-Income-programmet är ett koncept som går långt utöver befintliga standarder och visar hur riktade tilläggsbetalningar och investeringar kan bidra till att sluta inkomstgapen inom kakaosektorn.

Fairtrade

Fairtrade är en internationell organisation som förespråkar rättvisa handelsrelationer över hela världen och kopplar samman producenter, företag och konsumenter på lika villkor. Den hjälper lantbrukarfamiljer och arbetstagare i odlingsländerna att på egen hand ta sig ur fattigdom, stärka sin position i den globala handeln och forma sina liv på ett självbestämt sätt. Fairtrade-märket, som infördes 2002, fastställer allmänna standarder (för småbrukarorganisationer, plantager eller kontraktsodling), produktstandarder, som gör produktspecifika regler, samt återförsäljarstandarden (Trader Standard), som innehåller regler för handlare och tillverkare (inklusive regler om betalningssätt eller blandade produkter).

Framgångarna med Way To Go är anmärkningsvärda: Sedan projektet startade har över 7 200 kakaoodlare gynnats av en extra inkomstförbättringspremie (Income Improvement Premium, IIP) och investeringar i jordbruksprojekt. Våra konkreta åtgärder innefattade distribution av cirka 400 000 kakaoplantor för jordbruksförnyelse, utbildning i agroforestry och integrering av över 1 000 personer i sociala trygghetssystem som SHARE-sjukförsäkringsprojektet. Med detta har vi på Lidl bevisat att rättvisa prissättningsmekanismer på ett mätbart sätt kan stärka lantbruksfamiljernas resiliens mot pris- och klimatchocker.

Trots dessa framgångar kvarstår ”kakaoparadoxen”: Samtidigt som världsmarknadspriserna nådde rekordhöga nivåer 2024 fortsätter 30 till 60 procent av kakaoodlarna i Ghana och Elfenbenskusten att leva i extrem fattigdom, eftersom marknadsfluktuationerna ofta inte når fram till dem fullt ut. Baserat på denna insikt tar Lidl nu steget till yttäckande påverkan: Sedan mars 2026 har vi ett projekt med hela vårt sortiment av chokladkakor under våra egna varumärken (”Fin Carré”, ”J.D. Gross” och ”Vemondo ”) i fast listning i totalt fem länder (Tyskland, Nederländerna, Österrike, Belgien, Luxemburg).

Tidslinjen och det operativa genomförandet
Utrullningen följer en tydlig tidsplan för att säkerställa en mätbar inverkan på plats:

- **Från mars 2026:** Start av den operativa omställningen och intensiva förberedelser. Under programmets första år planeras den operativa förberedelsen och de administrativa förutsättningarna. Dessa inkluderar bland annat valet av deltagande kooperativ samt baslinjebedömningar med vilka Fairtrade Africa registrerar hushållens status quo.
- **Från och med skördeåret 2026/2027:** Start av konkret projektgenomförande på plats i ursprungsländerna Ghana och Elfenbenskusten.

Metodik

Beräkningslogiken: Vad vi betalar i detalj
Kärnan i vår strategi är en differentierad prisstruktur. Våra betalningar är följande:

- **Fairtrade-premie:** Fairtrade-certifierade kooperativ får Fairtrade-premien utöver försäljningspriset. Medlemmarna beslutar demokratiskt om användningen, till exempel stärka kooperativet, öka produktiviteten, investeringar i infrastruktur eller sociala och miljömässiga åtgärder, såsom byggande av skolor och vårdcentraler eller underhåll av dricksvattenbrunnar.
- **Booster:** Dessutom betalar vi ett fast tilläggsbelopp per ton kakao. De här medlen är öronmärkta för jordbruksåtgärder som inköp av utsäde av hög kvalitet, utbildningar om hållbara odlingsmetoder – vilka stärker plantagernas resiliens genom metoder som agroforestry och riktad gårdsvård – samt inkomstdiversifieringsprogram för att minska det ekonomiska beroendet av kakao.
- **Differential som utjämning (LIRP-modell**):
  Logiken är baserad på Living Income Reference Price (LIRP). Om marknadspriset (Farmgate-priset) ligger under LIRP tillhandahåller vi differentialkompensation för att omedelbart sluta gapet till referenspriset. Om priset ligger högre kommer boosters och premier att fortsätta att betalas för att främja resiliensen på lång sikt.

Investeringar i gårdarnas framtida lönsamhet
Medlen i Lidl Booster används riktat för att stärka hushållen på lång sikt. För att öka produktiviteten finansierar vi professionella snitt- och sprutningstjänster samt tillhandahållande av insatsvaror för gårdsförnyelse. För att minska beroendet av kakao främjar vi inkomstdiversifiering genom att stödja alternativa grödor som ris eller jams, samt småboskapsuppfödning och biodlingsprojekt.

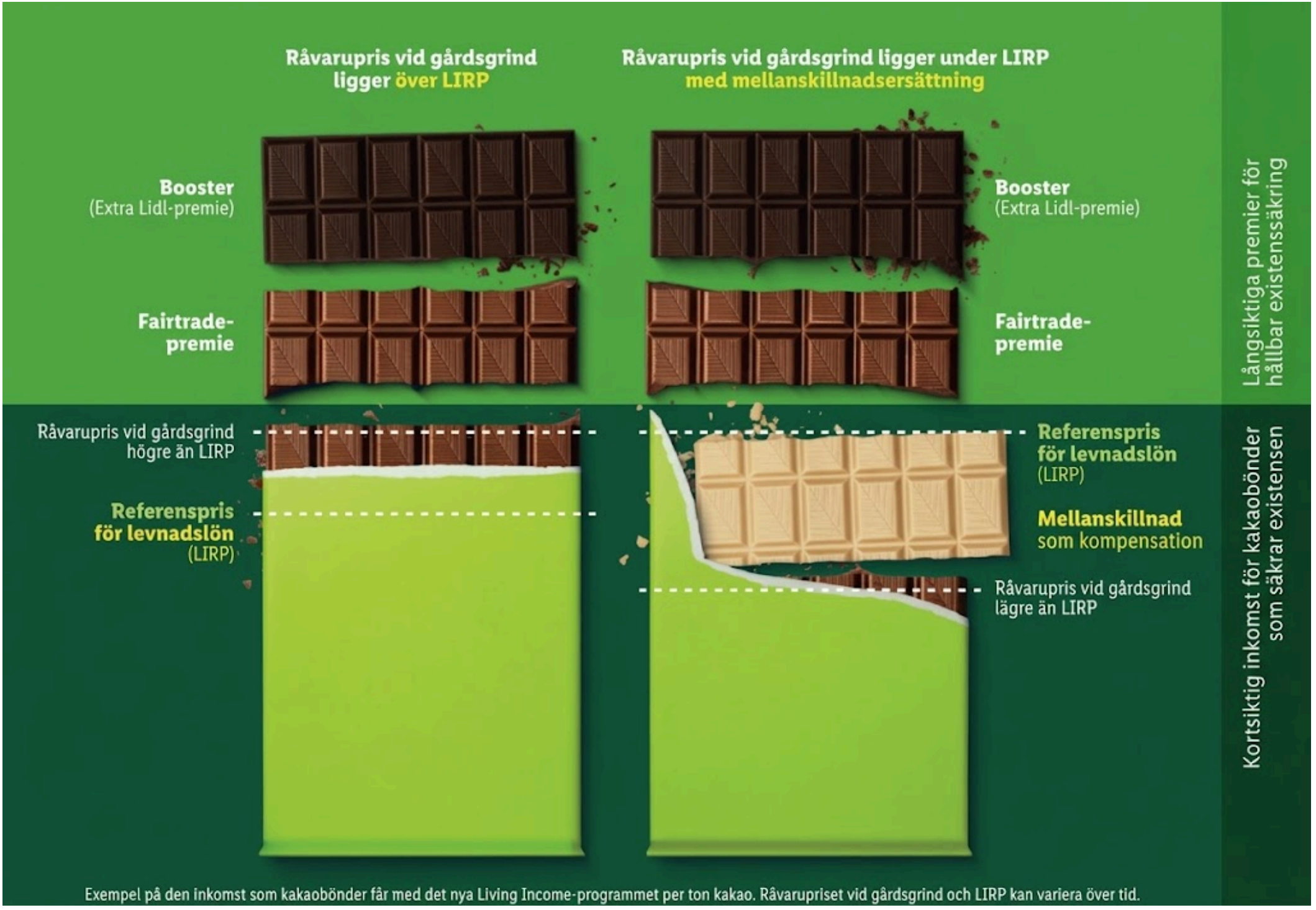
På Lidl bär vi till fullo merkostnaderna för detta program och vidarebefordrar dem inte till konsumenterna. På så vis ger vi ett konkret bidrag till branschmålet för Sustainable Cocoa Forum (GISCO) att uppnå en levnadsinkomst för 90 procent till de levererande hushållen till 2030.

”Med ‘Way To Go’ har vi gett värdefulla impulser. Verklig förändring sker dock endast genom uppskalning. Nu handlar det om att sätta nya standarder och multiplicera effekten: Vi håller nu på att göra fair till standard”

Stefan Haensel,
Head of Quality & Sustainability, Senior Vice President at Lidl Stiftung & Co. KG

”Lidl visar med sitt engagemang hur detaljhandelsföretag konkret kan bidra till att sluta inkomstgapet. Living Income-programmet investerar i kooperativens framtida lönsamhet. Detta är det engagemang vi behöver från kakaosektorn ”

Claudia Brück
Ordförande Fairtrade Tyskland

Exempel på den inkomst som kakaobönder får med det nya Living Income-programmet per ton kakao. Råvarupriset vid gårdsgrind och LIRP kan variera över tid.

Vårt engagemang i leveranskedjan för kaffe

Kaffe är enråvara som har komplexa sociala utmaningar i leveranskedjan. Samtidigt som kvinnor globalt utför upp till 70 % av det fysiska arbetet inom kaffeodlingen, har de ofta en enorm nackdel när det gäller tillgång till produktiva resurser som mark, lån eller utbildning.[17] För att specifikt ta itu med dessa strukturella ojämlikheter på plats och för att på ett hållbart sätt förbättra inkomstsituationen för kvinnliga kaffebönder lanserade Lidl projektet Way To Go-kaffe i Honduras tillsammans med Fairtrade 2021. I Marcala-regionen riktas alla projektaktiviteter medvetet på en helt kvinnlig målgrupp för att direkt stärka de kvinnliga producenternas roll genom utbildning, ekonomisk kunskap och prismekanismen för en ytterligare inkomstförbättringspremie.

Samtidigt erkänner Lidl att omfattande, systemisk förändring inom kaffesektorn endast är möjlig genom gemensamt agerande. Det är därför vi sedan 2023 har varit engagerade som en del av Sustainable Agriculture Supply Chains Initiative (SASI), finansierat av Bundesministerium für Wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung – en branschövergripande arbetsgrupp med partners som Rewe Group, Kaufland och dm-drogerie markt – för att främja försörjningsmöjligheter genom ansvarsfull inköpspraxis och stärkande av producentorganisationer i hela sektorn.”

Way To Go-kaffe från Honduras (LI)

Bakgrund

Honduras är ett av de viktigaste ursprungsländerna för Fairtrade-certifierat kaffe, men producentfamiljerna står inför enorma utmaningar som politisk instabilitet, brist på arbetskraft och konsekvenser av klimatförändringarna. Eftersom kvinnor utgör ungefär hälften av arbetskraften inom kaffesektorn, men ofta möter könsspecifika hinder för att få tillgång till resurser, lanserade Lidl och Fairtrade projektet Way To Go-kaffe 2021.

Metodik

Projektet syftar till att uppnå en levnadsinkomst genom sociala, ekologiska och ekonomiska åtgärder. En central byggsten är betalningen av en extra inkomstförbättringspremie (Income Improvement Premium, IIP) på Fairtrade-minimipriset och premien.

För att stärka den ekonomiska säkerheten rustas gårdar med motståndskraftiga sorter upp och utbildningar i företagsekonomi och marknadsföring genomförs. Social stabilitet främjas genom utbildning i emotionell intelligens, kvinnligt ledarskap och åtgärder för institutionaliserat barnskydd.

Resultat

I den andra projektfasen från 2024 till 2026 deltog 383 kvinnliga kaffebönder från APROCOMSA-kooperativet aktivt i projektet. En mätbar framgång är diversifieringen av inkomster: Totalt 131 deltagare har redan lagt till minst en ny verksamhet i sin inkomstportfölj. Dessutom har 334 kvinnor hittills utbildats i aktiviteter som ledarskaps- och hälsoutbildning.

[17] Jfr International Coffee Organization (ICO) (2018): Gender Equality in the Coffee Sector

SASI Einzelhandels-Arbeitsgruppe Kaffee (LI)

Bakgrund

Lidl är fast övertygat om att långsiktiga effektiva förändringar i den globala kaffesektorn endast är möjliga genom ett gemensamt, sektorsövergripande agerande. Mot denna bakgrund har vi sedan 2023 arbetat med partners som dm-drogerie markt, Kaufland och Rewe Group i en arbetsgrupp inom ramen för det BMZ-finansierade ”Sustainable Agriculture Supply Chains Initiative” (SASI) med ett gemensamt projekt i Peru och Honduras. Detta samarbete, som samordnas av Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, har som syfte att förankra levnadsinkomster och -löner i den tyska detaljhandelns leveranskedjor för kaffe.
Projektet har tre huvudsakliga strategiska mål: etablering av ansvarsfull inköpspraxis, främjande av resilienta och effektiva produktionssystem samt en gemensam agenda genom branschövergripande samarbete. Fokus ligger alltid på att stärka kvinnor och ge marginaliserade grupper egenmakt.

Metodik

Sedan pilotfasen inleddes 2025 har fokus initialt legat på att skapa en väl underbyggd databas. En viktig milstolpe var slutförandet av en omfattande baslinjebedömning i slutet av 2025 i regionerna Junín (Peru), Copán, Ocotepeque och La Paz (Honduras). Känsliga data om hushållens sammansättning, produktivitet och inkomstkällor samlades in för att exakt bestämma det faktiska gapet till levnadsinkomst (Living Income Benchmark).

Sustainable Agriculture Supply Chains Initiative (SASI)
SASI arbetar för en ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar omvandling av globala jordbruksleveranskedjor. Tillsammans med politik, näringsliv och civilsamhälle sätter initiativet hållbarhetsfrågor på agendan och formar den politiska diskursen. Det drivs av Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH på uppdrag av Bundesministerium für Wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung (BMZ).

Resultat

Resultaten av bedömningen visar en differentierad bild: Samtidigt som de höga kaffepriserna under skördeåret 2024/2025 ledde till inkomster över riktmärket för cirka två tredjedelar av de undersökta hushållen, fortsätter många småbrukare – särskilt de med liten markyta eller produktivitet – att leva under den här gränsen.

Baserat på de här insikterna ägde nästa viktiga fas rum under våren 2026: Workshoppar för intressenter hölls i Honduras (mars) och Peru (maj) för att slutföra implementeringsstrategin tillsammans med lokala partners och exportörer.

När dessa förberedelser nu är avslutade inleds de konkreta projekten i ursprungsländerna. En viktig påverkansfaktor är genomförandet av en ansvarsfull inköpspraxis, inklusive kartläggning av transparenta leveranskedjor och testning av prissättningsmodeller som tar hänsyn till Living Income Reference Price (LIRP). Parallellt professionaliseras produktionssystemen på plats genom riktade klimatanpassningsåtgärder, markanalyser och utbildningar i finansiell folkbildning. Syftet är att stödja hushållen under riktmärket genom produktivitetsökningar och inkomstdiversifiering och att utveckla skalbara metoder för hela branschen.

Vårt engagemang i leveranskedjan för cashewnötter

Way To Go-cashewnötter – Värdeskapande i Tanzania (LI)

Bakgrund

Den globala leveranskedjan för cashewnötter har traditionellt kännetecknats av strukturella ojämlikheter eftersom större delen av nötterna som skördas i afrikanska länder transporteras till Sydostasien för förädling. Denna frikoppling mellan odling och förädling innebär att det lokala mervärdet i ursprungsregionerna förblir lågt och att småbrukare ofta inte kan försörja sig på sina inkomster. För att motverka denna utveckling blev Lidl Nederländerna den första nationella återförsäljaren att introducera Way to Go-cashewnötter 2022. Projektet fokuserar på att upprätthålla värdeskapande i Tanzania och stärka den ekonomiska resiliensen i de växande regionerna genom direkt samarbete med lokala kooperativ.

Metodik

För det praktiska genomförandet av detta mål förlitar sig Lidl på en modell för lokal integration och ett datadrivet premiesystem. I nära samarbete med Fairtrade Nederländerna, leverantören Johnny Cashew och lokala lantbrukarkooperativ genomfördes först en väl underbyggd riktmärkesstudie för att fastställa det specifika behovet av en levnadsinkomst i regionen.

Baserat på detta samarbete etablerades ett dubbelt utbetalningssystem. Medan den vanliga Fairtrade-premien strömmar in i kollektiva projekt, används den extra Way To Go-premien både som inkomstförbättring (Income Improvement Premium) och som en direkt ekonomisk ersättning till jordbrukare och som stöd för gemensamma projekt. Denna betalas – utöver Fairtrade-minimipriset och Fairtrade-premien – ut direkt till kooperativet och sluter specifikt gapet mellan de marknadsmässiga intäkterna och beräknat Living Income Benchmark.

En av de viktigaste milstolparna i strategiska premiuminvesteringar är att specifikt främja produktivitet och samtidigt minska kostnaderna. Till exempel finansierades åtgärder som gör det möjligt för jordbrukare att producera högkvalitativt gödselmedel från det organiska avfallet från sina egna gårdar. Dessutom gjordes investeringar i inköp av digitala vågar för att göra vägningen av skörden mer exakt och för att garantera en absolut tillförlitlig och rättvis betalning till jordbrukarna. Detta holistiska angreppsätt åtföljs av en startstrategi där hela skörden – inklusive de så kallade cashewbitarna – kompenseras. Den senare bearbetas på ett innovativt sätt, till exempel som grund för vår plantbaserade Way To Go-ost, vilket ökar effektiviteten i leveranskedjan och minimerar livsmedelsförlusterna.

Sammanfattning

Genom en konsekvent omlokalisering av förädlingsstegen till Tanzania och direkt ekonomiskt stöd till producenterna ger initiativet ett mätbart bidrag till fattigdomsminskning och skapandet av permanenta arbetstillfällen, i synnerhet för kvinnor. Way To Go-cashewnötter sluter det ekonomiska kretsloppet direkt på plats och minskar samtidigt det ekologiska fotavtrycket genom att eliminera onödiga transportvägar via Asien.

Vårt engagemang i leveranskedjan för te

Way To Go-te – Vår pionjärroll i Kenya (LI)

Bakgrund

År 2020 blev Lidl Storbritannien den första brittiska återförsäljaren som publicerade en Human Rights Impact Assessment (HRIA) med fokus på leveranskedjan för te i Kenya. Syftet var att identifiera potentiella effekter av affärs- och leveranskedjeaktiviteterna på internationellt erkända mänskliga rättigheter och att inleda en direktdialog med intressenter och rättighetsinnehavare.

Ett viktigt resultat av denna studie var för låga löner och inkomster, i synnerhet för arbetare på småbruk. Låga och fluktuerande tepriser samt höga, variabla produktionskostnader gör det svårt för arbetstagare och hushåll att ha råd med en skälig levnadsstandard.

För att stödja detta introducerar Lidl Storbritannien en ny Fairtrade-certifierad teprodukt till Way To Go-sortimentet, och arbetar därmed för en levnadsinkomst i Kenya.

Metodik

I samarbete med Fairtrade var Lidl Storbritannien den första brittiska återförsäljaren som utvecklade en Living Income Reference Price (LIRP) för te. Den metodologiska grunden för datainsamling på området produktion av svart te bildades genom strukturerade fokusgruppsdiskussioner i Kenya. De involverade bönder och tekniska experter från fyra kooperativ i regionen West of Rift (Kericho), samt företrädare för Kenyas Tea Board och Kenya Tea Development Association. Denna grupp samlades för att förstå LIRP-metoden, komma överens om värdena för varje variabel som ingår i beräkningen, och senare verifiera det slutliga resultatet.

Sammanfattning

Via Way To Go-teet åtar sig Lidl Storbritannien att investera i levnadsinkomst hos FINTEA Growers Co-operative Union (FINTEA Cooperative) i Kericho, Kenya. Lidl Storbritannien har åtagit sig att betala Fairtrade Living Income Reference Price (LIRP) för 100 % av tevolymen för denna produkt. Detta är en premie för inkomstförbättring som bidrar till stabila inkomster för jordbrukare på lång sikt – utöver Fairtrade-minimipriset och Fairtrade-premien.

Way To Go-teet kommer att finnas tillgängligt hos Lidl Storbritannien från 2026. Från och med då kommer Lidl att börja övervaka och rapportera om effekterna av denna produkt på jordbrukare inom vår leveransbas.

Vårt engagemang i leveranskedjan för textiler

Lidls engagemang i branschalliansen ACT (LW)

Bakgrund

Systemlösningar för rättvisare löner

För Lidl är ansvarsfullt agerande ett av de centrala strategiska målen för en framgångsrik framtid. Vi tar ansvar överallt där våra handlingar påverkar människor och miljö. Eftersom våra kläder och skor produceras i globala leveranskedjor är det vårt ansvar att implementera arbetsrättsliga standarder och värdiga förhållanden i hela värdekedjan, för att hantera de många olika utmaningarna för mänskliga rättigheter och miljön.

Låga löner i den textila värdekedjan är en systemisk utmaning som uppstår genom samspelet mellan externa ramvillkor och entreprenöriella påverkansfaktorer. Samtidigt som otillräckliga lagstadgade minimilöner samt begränsad föreningsfrihet i tillverkningsländerna försvagar grunden för rättvisa löner, inser vi att global inköpspraxis och prispress också är betydande påverkansfaktorer. Hållbara förbättringar kräver därför inte bara stabila lokala kollektivavtalssystem, utan också en mer ansvarsfull utformning av våra egna anskaffningsprocesser, för att möjliggöra levnadslöner.

Nio av tio arbetare inom klädindustrin i Bangladesh tjänar inte tillräckligt för att tillhandahålla tillräckligt med mat till sig själva och sina familjer.[18] 2025 var det genomsnittliga lönegapet mellan den nationella minimilönen och Living Wage 41 % i 31 av klädindustrins största tillverkningsländer.[19] Med cirka 60 % av arbetskraften utgör kvinnor ryggraden i de globala textilleveranskedjorna.[20] De är dock utsatta för en ökad risk för strukturell diskriminering (vertikal segregation):

På grund av sin koncentration på de lägsta nivåerna i värdekedjan tjänar de betydligt mindre än manliga arbetstagare.[21]

Att säkerställa levnadslöner i den globala klädindustrin är oupplösligt kopplat till ett effektivt genomförande av föreningsfriheten. Endast genom skyddet av fackliga rättigheter ges arbetstagare möjlighet att kollektivt kräva rättvisa löner och därmed övervinna låglönesektorn på lång sikt.[22,23,24]

Vi vet därför att utmaningar som skälig ersättning ofta har komplexa, systemiska orsaker. Därför förlitar vi oss på starka partnerskap och branschinitiativet ACT för att driva långsiktig, systemisk och utbredd förändring:

---

[18] Poverty – "The True Price Of Fashion"
[19] The Industry Wage Gap
[20] ILO, How to achieve gender equality in global garment supply chains
[21] ILO, Women lag behind men in terms of equal pay for work of equal value
[22] Amnesty International, 2024
[23] ETI, 2024, Türkiye's Apparel and Textile Sector: Insights from local perspectives
[24] ETI responds to new research on garment workers' rights across South Asia

Metodik

Lidl har sedan 2019 som första tyska livsmedelsåterförsäljare varit involverat i branschalliansen ACT (Action, Collaboration, Transformation).

ACT (Action, Collaboration, Transformation)

ACT är ett initiativ av internationella textilvarumärken, återförsäljare och den globala fackföreningsorganisationen IndustriALL Global Union, som kämpar för levnadslöner i textil- och klädleveranskedjan. Det är det första globala avtalet som strävar efter detta mål genom kollektivavtal i producentländer som stöds av varumärkenas inköpspraxis.

Tillsammans med andra medlemsföretag och den globala fackliga organisationen IndustriALL, under ledning av ACT Stichting, har Lidl åtagit sig att upprätta dessa kollektivavtal på branschnivå som en systemisk påverkansfaktor för rättvis ersättning.

Initiativet omfattar nu produktionsländerna Bangladesh, Kambodja och Turkiet och undersöker för närvarande också potentialen för ett landsprogram i Sri Lanka. Landsprogrammen befinner sig i olika faser, och graden av engagemang varierar också beroende på de specifika landssammanhangen samt de aktuella politiska ramvillkoren och den politiska utvecklingen.

Vi stöder initiativet med implementeringen av ACT Global Purchasing Practices Commitments som en central komponent, vilken syftar till att förbättra arbetsvillkoren för arbetstagare inom textilindustrin:

ACT Global Purchasing Practices Commitments[25]

- Commitment 1:

  Redovisning av lönekostnader som enskilda kostnader i inköpspriserna.
- Commitment 2:

  Rättvisa betalningsvillkor
- Commitment 3:

  Bättre planering och prognoser
- Commitment 4:

  Genomföra utbildningar om ansvarsfull anskaffning och inköp
- Commitment 5:

  Tillämpa ansvarsfulla exitstrategier

Genomförande av ACT-commitments

Lidl deltar konsekvent i de tvååriga Purchasing Practices Assessments samt Purchasing Practices Self-Assessments för att göra graden av genomförande av de fem Global Purchasing Practices Commitments mätbara. Vi utvärderar fortlöpande resultaten av dessa analyser, för att optimera våra interna processer på ett riktat sätt. Till exempel genom att göra det möjligt för våra inköpare att engagera sig i hållbara metoder och tillämpa ansvarsfulla exitstrategier.

Resultat:

Genomförande ACT Kambodja

ACT Kambodja är initiativets flaggskeppsprogram, vilket har utvecklats framgångsrikt tack vare ett starkt och effektivt samarbete mellan arbetsgivarrepresentanter, fackföreningar och de varumärken som köper in i landet.

Utöver verifieringen av minimilöner som betalas ut genom oberoende revisioner och certifieringar förlitar sig Lidl på sina affärspartners proaktiva egenmakt.

[25] ACT: ACT and Purchasing Practices

Inför undertecknandet av ACT Cambodia Brand Agreements 2024 utbildade vi tillsammans med en extern tjänsteleverantör relevanta leverantörer i tillämpningen av ACT:s riktlinjer för beräkning och isolering av lönekostnaderna (Ring-Fencing). År 2025 vidareutvecklade vi tillsammans med en extern tjänsteleverantör de interna verktygen för beräkning av lönekostnaderna för att göra processen mer intuitiv och effektiv för producenterna. Dessutom skapades ett register över online-utbildningen om verktyget och distribuerades till relevanta produktionsanläggningar.

Tillsammans med en leverantör och två produktionsanläggningar testades det reviderade verktyget 2025.

En viktig påverkansfaktor för levnadslöner är rikstäckande kollektivavtal. För att stödja införandet av rikstäckande kollektivavtal i Kambodja har Lidl tillsammans med sina leverantörer identifierat utvalda strategiskt relevanta producenter i Kambodja och informerat dem specifikt om det kollektivavtal som upprättats mellan branschorganisationen TAFTAC och de fackföreningar som organiserats hos IndustriALL. I detta sammanhang har vi också förtydligat våra åtaganden enligt det globala ramavtalet med IndustriALL. Vi för en aktiv dialog med våra partners för att undersöka möjligheterna att teckna kollektivavtalet på företagsnivå och hitta gemensamma lösningar.

Under ledning av ACT har globala företag, producenter och fackföreningar i Kambodja gått samman i en Brand Employer Union Group för att gemensamt utveckla ett ramverk för arbetsrelationer i leveranskedjan, vilket ska möjliggöra löneökningar som överenskommits i kollektivavtal, stärka arbetsrelationer och främja en stabil och konkurrenskraftig bransch.

I ett historiskt steg enades parterna om ett banbrytande varumärkesbaserat kollektivt förhandlingsramverk.[26] ACT Kambodja kombinerar social dialog, intressentengagemang och kollektivförhandlingar med målmedvetna och bindande åtaganden för inköpspraxis för de globala varumärkena.

År 2024 undertecknade Lidl för första gången ett bindande avtal med den globala fackföreningsorganisationen IndustriALL om ACT-landsprogrammet i Kambodja. Lidl gjorde därmed ett juridiskt bindande åtagande att stödja det standardiserade kollektivavtalet (CBA) för kambodjanska produktionsanläggningar. Kärninnehållet har utvecklats av den kambodjanska arbetsgivarorganisationen TAFTAC och IndustriALLs medlemsförbund. Avtalet mellan Lidl och IndustriALL innehåller också skyldigheter att säkerställa insyn i arbetskraftskostnaderna i förhandlingar med leverantörer med ett undertecknat kollektivavtal och att betala de ökade arbetskraftskostnaderna när den standardiserade CBA har undertecknats på en Lidl-produktionsanläggning. År 2026 undertecknade Lidl förlängningen av det bindande avtalet med IndustriALL och fortsätter därmed sitt åtagande att genomföra varumärkesstödda kollektivavtal på industriell nivå inom ramen för ACT-initiativet specifikt för Kambodja.

[26] ACT Cambodia Report

Insikter

Förverkligandet av levnadsinkomster och -löner är inte ett mål som en enskild aktör kan uppnå isolerat. Vårt arbete hittills visar klart och tydligt att varje leveranskedja är ett dynamiskt nätverk som bara kan göras mer resilient och rättvist genom samverkan mellan alla inblandade parter. För att framgångsrikt förankra Living Wage- och Living Income-projekt i leverantörskedjestrukturerna behöver Lidl starka och pålitliga partners, först och främst våra direkta affärspartners. Eftersom förverkligandet av levnadsinkomster och -löner kräver en kollektiv insats är vi aktivt involverade i sektorsövergripande allianser som Living Wage-allianserna med IDH i Belgien och Storbritannien, Sustainable Cocoa Forum, SASI Coffee Retail Working Group eller ACT-initiativet inom textilsektorn.

Vi främjar aktivt denna gemensamma väg genom våra egna projekt. Vi är övertygade om att operativ pionjärverksamhet är en nödvändig drivkraft för marknadsomfattande förändringar. Genom att testa och demonstrera praktisk genomförbarhet i pilotprojekt för att identifiera skalbara tillvägagångssätt fungerar vi som en katalysator.

Vi är övertygade om att detta avsevärt kommer att påskynda den systemiska etableringen av rättvis ersättning längs hela leveranskedjan. Samtidigt förstår vi denna process som en ömsesidig inlärningsprocess: Vi bidrar aktivt med våra insikter till branschdialogen och drar lika stor nytta av andra företags erfarenheter. Att se framgången med innovativa tillvägagångssätt i hela branschen är en viktig drivkraft och incitament för oss att konsekvent utveckla vårt eget engagemang och sätta nya standarder tillsammans.

Living Wage

För att på ett tillförlitligt sätt kunna beräkna och sluta lönegap är en solid databas oumbärlig. En fungerande infrastruktur för datainsamling är en nödvändig förutsättning för att vi exakt ska kunna beräkna och specifikt implementera Lidls andel när det gäller att sluta lönegap mot en levnadslön.

Vi satsar på kvalitet: Genom regelbundna inspektioner och revisioner direkt på plats säkerställer vi att åtgärderna faktiskt når ut till människorna. Denna verifiering ger oss och våra kunder den nödvändiga säkerheten för våra lägesrapporter (Claims) och garanterar att genomförandet sker korrekt.

Varje leveranskedja är dynamisk och kräver samarbete mellan alla aktörer för att förverkliga levnadslöner på lång sikt. Förutom ett aktivt ansvarstagande för näringslivet – inklusive Lidl – är det avgörande att etablera tillförlitliga nationella ramvillkor i ursprungsländerna. Detta inkluderar i synnerhet stärkandet av minimilönesystem som kan säkerställa rättvisa löner för arbetstagarna på lång sikt. Dessutom anser vi att främjandet av rikstäckande och branschövergripande kollektivavtal är ett viktigt angreppssätt för att höja lönerna för anställda. Branschövergripande lösningar säkerställer att rättvisa löner inte blir en konkurrensnackdel för enskilda företag, utan en standard för hela regionen. De främjar dialog mellan arbetsgivare och fackföreningar på lika villkor och skapar en lokal förhandlingskultur som garanterar mer stabila och rättvisa arbetsvillkor på lång sikt än vad externa kontroller enbart skulle kunna ge.

Banan

Framgången för vårt projekt att sluta Lidls andel av lönegapen bygger till stor del på lönetransparens och utmärkt datatillgänglighet, vilket vi kan upprätthålla tack vare våra affärspartners och plantagerna. Eftersom begreppet levnadslöner fortfarande är nytt för många aktörer investerar vi kontinuerligt i leveranskedjans kapacitet: Detta inkluderar regelbundna utbildningar samt revisioner. Med tanke på dynamiska leveranskedjor samt förändrade politiska och ekonomiska förhållanden integrerar vi löpande analyser och utbildningar i våra projektcykler. På så vis säkerställer vi att vi kan reagera flexibelt på förändringar och fortsätta att konsekvent bana väg för våra fokusmarknader för Living Wage-bananprojektet för Lidl International – Tyskland, Österrike, Schweiz, Nederländerna, Belgien och Danmark samt Living Wage-bananprojektet för Lidl Storbritannien.

Dessutom granskar vi kontinuerligt deltagande i övergripande projekt i vår leveranskedja för bananer avseende relevanta ursprungsländer, såsom Lidl Frankrikes engagemang i Elfenbenskustens projekt med Banana Link och IDH fram till dess slutförande 2024, för att stärka lokala fackföreningar och beräkna lokala Living Wage Benchmarks.

Textil (ACT)

Låga löner i den globala textila värdekedjan hanteras av Lidl genom kollektivt engagemang i ACT-initiativet (Action, Collaboration, Transformation) och tillhörande arbete med ansvarsfull inköpspraxis. Med tanke på betydande lönegap och strukturell diskriminering förlitar vi oss på upprättandet av kollektivavtal på industriell nivå inom ramen för initiativet ACT för att stärka föreningsfriheten och säkerställa en rättvis ersättning på lång sikt.
En viktig milstolpe är vårt rättsligt bindande avtal för Kambodja (2024), genom vilket vi åtar oss transparens och att ta över ökade lönekostnader

när kollektivavtal har undertecknats. Genom implementeringen av ACT Purchasing Practices, riktade utbildningar om isolering av lönekostnader (”Ring-Fencing”) samt utbyggnad av digitala beräkningsverktyg gör vi det möjligt för vår inköpsavdelning och våra partners att konsekvent följa vägen till levnadslöner och därigenom främja stabila, konkurrenskraftiga arbetsvillkor.

Living Income

Samtidigt som stärkandet av nationella system är en central påverkansfaktor för levnadslöner, är situationen mer komplex när det gäller levnadsinkomster för småbrukare: Fasta minimipriser för råvaror är ofta bara delvis framgångsrika här och innebär en risk för marknadssnedvridningar. Implementeringen kräver därför en hög grad av fingertoppskänsla och djupgående kunskaper om respektive leveranskedjor. Vi förlitar oss därför på holistiska koncept med partners som Fairtrade.

Genom våra åtgärder ökar vi omedelbart inkomsterna. Om marknadspriset inte är tillräckligt för att möjliggöra ett värdigt liv använder vi Living Income Reference Price (LIRP) som ett strategiskt verktyg och kompenserar för mellanskillnaden.

Dessutom stöder vi aktivt jordbrukarna i alla våra projekt för att skapa ytterligare inkomstkällor, exempelvis för kakao.

Syftet är att minska beroendet av fluktuerande världsmarknadspriser genom att främja odling av andra grödor, småboskapsuppfödning eller lokal vidareförädling. Endast genom denna kombination av direkt ekonomiskt stöd vid varje marknadssituation, utveckling av lokal kapacitet och ett nära samarbete med branschen kan vi skapa hållbara och stabila försörjningsmöjligheter i ursprungslandet.

Kakao

En verklig omställning inom kakaosektorn kan endast uppnås om vi genomför framgångsrika pilotprojekt. Med utvidgningen av vårt Living Income-program till hela sortimentet av chokladkakor under egna varumärken omvandlar vi ett beprövat koncept till den nya standarden på fem europeiska marknader. Vårt mål är att skapa en mätbar inverkan för tusentals lantbrukarfamiljer i Ghana och Elfenbenskusten genom kombinationen av Lidl Booster, stabiliserande prissättningsmekanismer och riktad inkomstdiversifiering.

Genom att använda Living Income Reference Price (LIRP) som kompass tar vi ansvar för rättvisare värdekedjor. Därmed skickar vi en stark signal till branschen: En levnadsinkomst är inte något valfritt tilläggsprojekt, utan grunden för en framtidssäkrad kakaoproduktion.

Kaffe

Effektiva förändringar inom kaffesektorn kräver både riktade lokala projekt och starka branschövergripande samarbeten. Med vårt Way To Go-kaffe i Honduras stärker vi den ekonomiska säkerheten genom inkomstförbättringspremier, samtidigt som vi främjar den sociala stabiliteten genom kvinnliga ledarskapsutbildningar. Parallellt med detta är vi, som en del av det sektorsövergripande SASI-initiativet, involverade i SASI Einzelhandel-Arbeitsgruppe, för att förankra försörjningsmöjligheterna i den tyska detaljhandeln genom ansvarsfull inköpspraxis och transparenta leveranskedjor. En viktig påverkansfaktor här är den exakta bestämningen av inkomstgap genom baslinjebedömningar, samt testning av prismodeller som tar hänsyn till Living Income Reference Price (LIRP). Genom att kombinera produktivitetsökningar och målinriktat främjande av ytterligare inkomstkällor gör vi det möjligt för marginaliserade grupper i synnerhet att öka sin resiliens mot marknads- och klimatchocker.

Cashewnötter

Med vårt engagemang för leveranskedjan för cashewnötter i Tanzania visar vi att långsiktig inkomsttrygghet är oupplösligt kopplad till främjandet av lokalt värdeskapande. Tillsammans med våra partners Fairtrade Nederländerna och Johnny Cashew bryter vi ner den traditionella, ineffektiva uppdelningen av leveranskedjan genom att flytta förädlingen tillbaka till ursprungslandet. En central påverkansfaktor för att sluta inkomstgapet är vårt dubbla premiesystem: Baserat på väl underbyggda benchmark-studier kombinerar vi den kollektiva Fairtrade-premien med en direkt Way To Go-tilläggsbetalning. Denna mekanism säkerställer att det ekonomiska mervärdet omedelbart hamnar där det behövs för att realisera en levnadsinkomst.

Utöver den rena prissättningen fokuserar vi på holistisk effektivitet och ekologiskt ansvar. Genom vår inköpsstrategi ”Full Crop”, som också använder cashewbitar för innovativa produkter som våra veganska ostalternativ, minimerar vi livsmedelsförluster och maximerar intäkterna för producenterna. Detta inkluderande ///tillvägagångssätt skapar inte bara permanenta, rättvisa jobb – i synnerhet för kvinnor – på plats, utan minskar också leveranskedjans ekologiska fotavtryck avsevärt genom att eliminera transportomvägarna via Asien. Detta gör cashewnötsprojektet till ett banbrytande exempel på hur ekonomisk resiliens och systemisk fattigdomsminskning framgångsrikt kan skalas upp genom lokal integration.

Te

I leveranskedjan för te har Lidl Storbritannien en pionjärsroll, genom att vi omsätter skyldigheter att iaktta tillbörlig aktsamhet avseende mänskliga rättigheter direkt i operativa prismodeller. Detta baserades på en omfattande Human Rights Impact Assessment (HRIA) i den kenyanska tesektorn, vilken förtydligade den strukturella bristen på småbrukarföretag på grund av volatila världsmarknadspriser. Lidl Storbritannien var den första brittiska återförsäljaren som utvecklade ett

Living Income Reference Price (LIRP) för te i nära samarbete med Fairtrade och lokala experter. Detta är baserat på en deltagarbaserad metod: Med medverkan av Tea Board of Kenya och lokala kooperativ definierades och verifierades variablerna för en levnadsinkomst på ett precist sätt.

Det praktiska genomförandet sker via vårt Way To Go-sortiment, som kommer att sätta ett nytt riktmärke för ansvarsfullt teinköp från 2026 och framåt. För 100 % av den volym som köpts av FINTEA-kooperativet i Kenya åtar sig Lidl Storbritannien att betala LIRP – och det utöver Fairtrade-minimipriset och Fairtrade-premien. Genom denna trestegs-betalningsmekanism frikopplar vi jordbrukarnas inkomster från fluktuationerna på marknaden och skapar en tillförlitlig grund för en skälig levnadsstandard. Från marknadslanseringen 2026 kommer vi kontinuerligt att övervaka effekterna av dessa riktade investeringar för att säkerställa effektiviteten i våra åtgärder och få skalbara insikter för hela sektorn.

Våra tidigare ”Way To Go”-projekt kommer att fortsätta sömlöst när det gäller innehållet, men i framtiden under beteckningarna ”Living Income-kaffe”, ”Living Income-cashewnötter” och ”Living Income-te”. För att uppfylla de nya lagstadgade kraven i EmpCo-direktivet (Empowering Consumers for the Green Transition Directive) kommer vi i framtiden att avstå från att använda begreppet ”Way To Go” på våra produkter och i vår kommunikation. Vårt engagemang för en levnadsinkomst påverkas inte av detta.

Utblick

De framsteg och initiativ som beskrivs här förtydligar att vägen till heltäckande levnadsinkomster och -löner inte är något sprinterlopp, utan en kontinuerlig omvandlingsprocess. Det blir tydligt att kombinationen av rättvisa prismekanismer och främjandet av lokala strukturer är en effektiv påverkansfaktor för att integrera systemförändringar på lång sikt i våra leveranskedjor.

Vi kommer att fortsätta att noggrant utvärdera vårt engagemang, identifiera skalbara tillvägagångssätt och intensifiera dialogen med våra partners och branschinitiativ. Vårt mål fortsätter att vara tydligt: Vi vill ytterligare främja hållbarhet och social rättvisa så att rättvisa levnadsvillkor effektivt förankras för alla människor i våra leveranskedjor.

Ordlista

Ordlista

ACT (Action, Collaboration, Transformation)	ACT är ett initiativ av internationella textilvarumärken, återförsäljare och den globala fackföreningsorganisationen IndustriALL Global Union, som kämpar för levnadslöner i textil- och klädleveranskedjan. Det är det första globala avtalet som strävar efter detta mål genom kollektivavtal i producentländer som stöds av varumärkenas inköpspraxis.[27]
Anker Research Institute (ARI)	Anker Research Institute är en ideell organisation som grundades 2020 av Richard Anker och Martha Anker med stöd av Global Living Wage Coalition. Institutet fastställer riktmärken för levnadslöner och -inkomster över hela världen samt över 100 Anker-referensvärden och regionala uppskattningar i ett växande antal länder. Dessutom bedriver ARI högkvalitativ forskning kring levnadslöner och -inkomster om ämnen som kön, migration, lokala löner (*Prevailing Wages*) med mera.[28]
Asian Floor Wage Alliance (AFWA)	Asia Floor Wage Alliance (AFWA) grundades 2007 som en asiatisk och arbetstagarstyrd global arbetsmarknads- och social allians som förbinder klädproducerande länder (t.ex. Bangladesh, Kambodja, Indien, Indonesien, Pakistan, Myanmar och Sri Lanka) och konsumentregioner (USA och Europa). Organisationens mål är att ta itu med extremt låga löner, könsdiskriminering och frågor som rör föreningsfriheten i globala klädproduktionsnätverk.[29]

[27] ACT on Living Wages
[28] Anker Research Institute
[29] Asian Floor Wage

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH är ett federalt ägt företag för utvecklingssamarbete. På uppdrag av den tyska regeringen – i synnerhet Bundesministerium für Wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung (BMZ) – genomför det projekt över hela världen för att främja hållbar utveckling, utbildning och fredsbevarande.[30]
Fair Wage Network	Fair Wage Network, grundat av Daniel Vaughan-Whitehead och Auret van Heerden, hade som syfte att främja lönepraxis längs globala leveranskedjor och främja ”Fair Wage”-angreppssättet på nationell och internationell nivå. Vi strävar efter att hjälpa företag att bygga rättvisa, hållbara och högpresterande lönesystem i globala leveranskedjor genom att vägleda utvecklingen av deras lönestandarder och -praxis. Genom kombinationen av samarbete, data och expertrådgivning hjälper Fair Wage Network företag att stärka sina lönestandarder samtidigt som de ökar sin hållbarhetsprestanda samt långsiktiga värdeskapande.[31]
Fairtrade	Fairtrade är en internationell organisation som förespråkar rättvisa handelsrelationer över hela världen och kopplar samman producenter, företag och konsumenter på lika villkor. Den hjälper lantbrukarfamiljer och arbetstagare i odlingsländerna att på egen hand ta sig ur fattigdom, stärka sin position i den globala handeln och forma sina liv på ett självbestämt sätt. Fairtrade-märket, som infördes 2002, fastställer allmänna standarder (för småbrukarorganisationer, plantager eller kontraktsodling), produktstandarder, som gör produktspecifika regler, samt återförsäljarstandarden (Trader Standard), som innehåller regler för handlare och tillverkare (inklusive regler om betalningssätt eller blandprodukter).[32]
FLOCERT	FLOCERT är en världsledande test- och certifieringstjänsteleverantör som erbjuder certifieringar för Fairtrade. Dessutom tillhandahåller FLOCERT ytterligare certifierings- och verifieringstjänster samt skräddarsydda hållbarhetslösningar för att främja rättvisa i den globala handeln.[33]

[30] GIZ
[31] Fair Wage About Us
[32] Fairtrade
[33] FLOCERT Wer wir sind [FLOCERT Vilka vi är]

Forum Nachhaltiger Kakao (Forum hållbar kakao)	I Forum Nachhaltiger Kakao e.V. har den tyska regeringen, företrädd av Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung (BMZ) och förbundsministeriet för livsmedel och jordbruk (BMEL), den tyska konfektyrindustrin, den tyska livsmedelshandeln och civilsamhället gått samman. Som ett så kallat flerpartsinitiativ strävar de tillsammans efter att förbättra levnadsvillkoren för kakaoodlare och deras familjer, bevara och skydda naturresurserna och den biologiska mångfalden i kakaoodlande länder och öka odlingen och marknadsföringen av kakao som är certifierad enligt olika hållbarhetsstandarder.[34]
Global Living Wage Coalition (GLWC)	Global Living Wage Coalition (GLWC) är en internationell allians av organisationer som har åtagit sig att genomföra levnadslöner över hela världen. GLWC är organiserat som ett partnerskap mellan två oberoende nätverk med kompletterande uppdrag och verksamhetsområden: Anker Research Institute och GLWC Action Network (Action Network).[35]
Good Agricultural Practices (GAP)	Good Agricultural Practices (GAP) är en uppsättning frivilliga, vetenskapligt underbyggda riktlinjer och standarder som är utformade för att säkerställa säker, hållbar produktion och hantering av växter och boskap. Organisationens mål är att minimera mikrobiell kontaminering, skydda miljön och säkerställa säkra livsmedel för konsumenterna.[36]
Human Rights Impact Assessment (HRIA)	En Human Rights Impact Assessment (HRIA) beskriver konsekvensbedömningen för mänskliga rättigheter som process för att systematiskt identifiera, förutsäga och reagera på de potentiella konsekvenserna för mänskliga rättigheter som ett företag, en regeringspolitik eller ett handelsavtal har.[37]

[34] Kakaoforum Über uns [Kakaoforum Om oss]
[35] Global Living Wage About
[36] Control Union good agricultural practices
[37] The Danish Institute for Human Rights: Introduction to human rights impact assessment, 2023.

Internationella Unionen för livsmedels-, njutningsmedels-, och lantarbetareförbund samt förbund inom hotell- och restaurangbranschen (IUL)	Internationella Unionen för livsmedels-, njutningsmedels-, och lantarbetareförbund samt förbund inom hotell- och restaurangbranschen (IUL) är den globala fackföreningen för anställda inom jordbruk, livsmedelstillverkning, gastronomi och tobaksindustri. Med över 10 miljoner medlemmar i 128 länder över hela världen samordnar den internationella fackliga aktioner och kampanjer.[38]
Living Income Community of Practice, LICOP	Living Income Community of Practice är ett partnerskap som arbetar för en vision om livskraftiga och ekonomiskt stabila landsbygdssamhällen som är integrerade i globala leveranskedjor för livsmedel och jordbruksprodukter. Syftet med denna gemenskap är att stödja aktiviteter som syftar till att förbättra småbrukarnas inkomster till en levnadsinkomst. Detta ska göra det möjligt för småbrukarna att uppnå en skälig levnadsstandard.[39]
Living Income Reference Price (LIRP)	Detta beräknade referenspris anger vilket pris producenterna måste få per kilo råvara för att ett hushåll med en realistisk verksamhetsstorlek och hållbar avkastning ska kunna uppnå en levnadsinkomst.[40]
Sustainable Agricultural Supply Chain Initiative (SASI)	SASI arbetar för en ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar omvandling av globala jordbruksleveranskedjor. Tillsammans med politik, näringsliv och civilsamhälle sätter initiativet hållbarhetsfrågor på agendan och formar den politiska diskursen. Det drivs av Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH på uppdrag av Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung (BMZ).[41]

[38] IUF
[39] living-income
[40] Fairtrade Living Income Reference Price (LIRP)
[41] Sustainable Supply Chains

The Sustainable Trade Initiative (IDH)	IDH är en global organisation som verkar i skärningspunkten mellan jordbruk och marknad. Organisationens mål är att förändra jordbruksmarknaderna på ett sådant sätt att hållbara försörjningsmöjligheter, långsiktig försörjningstrygghet och en permanent resilient miljö skapas. IDH samlar intressen, mobiliserar investeringar och bidrar till utformningen av krissäkra livsmedelssystem.[42]
WageIndicator Foundation	WageIndicator Foundation är en global, oberoende och ideell organisation som samlar in, jämför och delar information om minimilöner, levnadslöner, levnadslöneavtal, levnadsinkomster, löner och ersättningar, arbetsrätt, kollektivavtal samt gig- och plattformsarbete över hela världen.[43]

[42] För mer information, besök https://idh.org/
[43] WageIndicator

Bildkällor

Sida 1	Copyright Lidl Stiftung & Co. KG
Sida 16	AdobeStock_65593211
Sida 17	Copyright Lidl Stiftung & Co. KG
Sida 18	Copyright Cana Group Corp.
Sida 25	Copyright IDH
Sida 26	Copyright Afrikanische Frucht-Compagnie GmbH
Sida 27	Copyright Lidl Stiftung & Co. KG
Sida 31	AdobeStock_285182248
Sida 35	AdobeStock_215424148
Sida 38	AdobeStock_311702217
Sida 40	AdobeStock_545721980 AdobeStock_544863635
Sida 42	AdobeStock_167693437
Sida 50	Copyright Lidl Stiftung & Co. KG

Kontakt

Lidl Sverige KB
Barkarbyvägen 5
177 45 Järfälla
Box 6087, 175 06 Järfälla

Ytterligare hänvisningar till CSR

[www.lidl.se
www.lidl.se/hallbarhet

Upphovsrättsmeddelande
Innehållet i detta dokument (inklusive texter, grafik, foton, logotyper etc.) och själva dokumentet skyddas av upphovsrätt. Detta dokument och/eller innehåll får inte distribueras, modifieras, publiceras, översättas eller reproduceras utan skriftligt tillstånd från Lidl.

Information om könsneutralt språk
Personbeteckningar och personrelaterad huvudterminologi skrivs i manlig form för förbättrad läsbarhet i denna publikation. Begreppen gäller i samma utsträckning för alla genus. Förkortade språkformer har uteslutande redaktionella orsaker och innehåller ingen värdering.

© [Lidl Sverige]